

אזוווי עלמאיהו לגסה Ezezew Alemayehu Legesse

00:00:09:06 00:00:01:14
קוראים לי עלמאיהו, לאבי קוראים
לגסה, לאביו של אבי קוראים אזזה,

00:00:12:01 00:00:09:08
אזזה דסלנ'.

00:00:19:02 00:00:12:03
לאמי קוראים אטנט דרבאו,
דרבאו סמאן,

00:00:39:04 00:00:23:07
לאמו של אבי קוראים אדנצ'
מששה, מששה גיפטן,

00:00:46:22 00:00:42:01
מקום לידתך?
- נולדתי באזור שנקרא קירוס,

00:00:51:22 00:00:47:02
במקום בשם "טנה גודמיסה",

00:01:01:02 00:00:52:00
"גודמיסה" היה מקום
שכולו מאוכלס יהודים,

00:01:12:17 00:01:01:08
המבוגרים היו מתפללים "מהיללה",
זה היה מקום קדוש ליהודים,

00:01:17:09 00:01:12:19
אתה אומר שזה מקום קדוש,
מה יש במקום הזה?

00:01:20:16 00:01:17:11
מי היו באים לשם?
- מי היו באים...

00:01:28:22 00:01:20:22
היו גרות גם
חמש-שש משפחות,

00:01:38:09 00:01:29:05
ובסביבה היה מקום תפילה שאליו
באו אנשים ממקומות מרוחקים,

00:01:43:05 00:01:38:12
באים כשחולים או כשקורה משהו

ומתפללים תפילות "מהיללה",

00:01:53:22 00:01:43:11

אני נולדתי במקום הזה. אחרי שנולדתי ואמי התאוששה מהלידה,

00:02:10:18 00:01:54:02

לאחר 3 חודשים, אבא לקח אותה למקום לידתו, לאנגוט, שבל,

00:02:24:00 00:02:10:22

ושם התחילו לעבוד כל אחד בתחומו, וגידלו אותנו במשך תשע שנים,

00:02:30:01 00:02:24:02

וגם נולדו להם עוד 3 ילדים. הם לא הסתדרו ביניהם, התגרשו.

00:02:33:02 00:02:30:07

למה? מה אתה זוכר?

00:02:41:21 00:02:33:05

הייתי ילד קטן ולא יודע כל כך למה הם התגרשו,

00:02:50:22 00:02:41:23

אבל אבא הציע ללכת למקום שבו נולד, לטלמיט, אבל אמי לא הסכימה לכך,

00:02:59:10 00:02:51:00

היא אמרה שמעדיפה לגור עם הדודים שלה שגידלו אותה ולא ללכת איתו,

00:03:09:06 00:02:59:14

אבל אבא התעקש שהוא עוזב בעיקר כי גנבו לו את השוורים שלו.

00:03:11:20 00:03:09:10

הוא רצה לעזוב כי גנבו לו את השוורים שלו?

00:03:14:00 00:03:11:23

כן, כיוון שגנבו לו את השוורים. - אתה זוכר שגנבו את השוורים?

00:03:20:05 00:03:14:04

אני לא זוכר, הייתי אז קטן. - מה שמעת שסיפרו?

00:03:30:17 00:03:20:09

שמעתי שלקחו לו את השוורים ולכן
הוא החליט לעבור לאחיו של אביו,

00:03:36:17 00:03:30:19
לסבתא שלו, אם אביו.
- הוא לקח גם את הילדים?

00:03:41:01 00:03:36:19
לא, הוא עזב לבדו.
אחרי שהוא עזב,

00:03:50:01 00:03:41:03
התחתן עם אישה אחרת, באתיפיה מותר
להתחתן מבלי להתגרש מהאישה הקודמת,

00:03:53:06 00:03:50:04
אז בעצם נשאר אצל אימא...
- כן, נשארתי איתה.

00:03:55:12 00:03:53:08
כמה ילדים נשארתי?
- שלושה ילדים.

00:03:59:21 00:03:55:14
נשארתי איתה שלושה ילדים,
ממה אימא התפרנסה?

00:04:04:13 00:03:59:23
אימא שלי לא עשתה כלי חרס,

00:04:12:09 00:04:04:15
דווקא הייתה קונה כלים כאלה
עם התבואה שאבא הכניס לבית.

00:04:19:14 00:04:12:12
גם חמותה וקרובי משפחה
עזרו לה.

00:04:24:02 00:04:19:21
אבא היה איכר מצליח
והיה לו הרבה יבול.

00:04:30:22 00:04:24:04
כשנה או שנה וחצי נשארנו
באותו בית שבו גרנו עם אבא,

00:04:37:07 00:04:31:01
ואז דוד של אמי, דסטה גלאיה,
לקח אותה ל"דברק",

00:04:39:18 00:04:37:11
לקח גם אתכם?
- כן, גם אותנו.

00:04:45:08 00:04:39:22
אחרי שהגענו לשם...
- מה היה ב"דברק"?

00:04:51:14 00:04:45:11
זה היה אזור כפרי,
שם גר דוד שלה.

00:04:59:16 00:04:51:18
שם בנו לנו בית, תבעו מאבא
להתגרש מאממי, קיבלה גט בכוח.

00:05:09:10 00:05:00:04
באתיופיה, כשמתחתנים,
צריך להביא ערבים,

00:05:17:21 00:05:09:13
הבעל נשבע שיגן עליה מפני רעב,
ישמור על בריאותה, לא יפגע בה.

00:05:21:10 00:05:17:23
דוד שלי תפס את הערבים, הכריח
אותם להביא את אבא ולתת לה גט.

00:05:23:04 00:05:21:12
הביאו אותי, נתן
לה גט וחזר לביתו.

00:05:28:03 00:05:23:06
כלומר, אלה שהיו ערבים
כשהתחתנו, התאספו כדי לתת לה גט?

00:05:37:06 00:05:28:06
כן, המבוגרים שהיו ערבים בחתונה.
תפסו את הערבים כדי שידאגו לגט.

00:05:40:09 00:05:37:08
אתה זוכר את זה?
- כן, אני זוכר את זה.

00:05:42:07 00:05:40:12
תספר לי על זה.

00:05:47:21 00:05:42:10
הוא בא ושאל אותה
אם היא תוכל ללכת איתו,

00:05:54:22 00:05:47:23
ואז אמר, אם את לא באה איתי,
אני לא יכול לגור פה,

00:05:57:21 00:05:55:01
ולכן נתן לה גט וחזר.

00:06:00:18 00:05:57:23
רגע, הוא כבר התחתן
עם אישה אחרת, לא?

00:06:04:10 00:06:00:20
כן, הוא כבר התחתן.

00:06:15:05 00:06:04:12
כשנה לאחר מכן, התחלתי
לשמור על כבשים של מישהו,

00:06:22:12 00:06:15:13
בשכר של מטבע ביר אחד לחודש...
- תוכל להסביר מה זה מטבע ביר?

00:06:33:19 00:06:22:14
זה מטבע ששימש כסף
בתקופת היילה-סלאסי,

00:06:40:22 00:06:33:21
אחרי שעבדתי כחמישה חודשים
והרווחתי חמישה מטבעות כסף,

00:06:51:21 00:06:40:24
אבא בא ולקח את המטבעות כדי לקנות
לי פרה שתשמש אותי כשאהיה עצמאי,

00:06:58:05 00:06:52:03
אחרי זה סבתא שלי, אימא של אמי...
- רגע, לא הבנתי...

00:07:01:23 00:06:58:08
גרת עם אימא שלך ב"דברק"...
- נכון.

00:07:04:14 00:07:02:00
אבא שלך בא...
- הוא בא לבקר אותנו.

00:07:09:01 00:07:04:16
הוא בא לבקר אתכם...
- כן, אחרי שהתגרש מאמי.

00:07:11:01 00:07:09:03
אחרי שהתגרש מאשתו השנייה
או מאימא שלך?

00:07:12:16 00:07:11:03
אחרי שהתגרש מאימא שלי.
- הוא חזר אליכם?

00:07:15:19 00:07:12:18
כן, הוא בא לבקר אותנו.
הוא בא לעשות קניות ועל הדרך ביקר.

00:07:23:14 00:07:15:23
הם באים מרחוק, מרחק שלושה
ימי הליכה ועושים קניות,

00:07:28:23 00:07:23:19
שלושה ימים!
- מרחק של שלושה ימים.

00:07:31:16 00:07:29:02
למי שבא בלי לסחוב כלום
לוקח יומיים להגיע.

00:07:38:07 00:07:31:18
מה יש שם? איזה סחורות יש שם?
- יש סחורות של חוטי אריגה,

00:07:50:13 00:07:38:09
כותנה, מוצרי טקסטיל,
את כל אלה קונים בשוק אצלנו.

00:07:53:01 00:07:50:15
אין את המוצרים האלה
באזורים אחרים?

00:08:00:20 00:07:53:03
אין. זה רחוק, או שקונים בטיגראי
או בסקוטה ולסטה, אין עוד אפשרויות.

00:08:05:01 00:08:00:23
גם אם סוחרים לוקחים
מוצרים לשם, זה יקר מאוד.

00:08:10:08 00:08:05:03
ובכן כשאבא בא לקניות וביקר אותנו
על הדרך, אמי נתנה לו את המטבעות,

00:08:14:23 00:08:10:18

הוא לקח את המטבעות
ולא ראינו אותו הרבה זמן אחרי זה...

00:08:17:23 00:08:15:00

רגע, מה אתה זוכר מאותו
ביקור, האם התגעגעת אליו?

00:08:21:20 00:08:18:02

התגעגעת אליו.
- מה אתה זוכר, האם דיברת איתו?

00:08:28:06 00:08:21:22

כן, דיברתי איתו, ישנתי איתו,
אהבתי מאוד את אבא שלי,

00:08:36:09 00:08:28:08

אפילו כשהוא הלך
לעבוד בשדה עם חבריו,

00:08:40:02 00:08:36:11

והיה מבקש ממני להביא לו את הבגד
שלו שנמצא בערימה עם בגדים אחרים,

00:08:44:16 00:08:40:06

הייתי מזהה את שלו באמצעות הריח,
אהבתי אותו מאוד.

00:08:54:03 00:08:44:18

הוא ביקש ממני לבוא לגור
אצלו והלכתי איתו לביתו החדש.

00:09:02:15 00:08:54:05

תראה לי את התמונות תוך כדי.
- אהבתי מאוד את אבי.

00:09:14:20 00:09:02:17

תרים טיפה, עוד קצת.
- הוא לקח אותי איתו.

00:09:17:07 00:09:14:22

אימא שלך אישרה לך ללכת איתו?

00:09:22:23 00:09:17:09

בין אם אישרה או לא,
אני התעקשתי ללכת איתו,

00:09:26:01 00:09:23:00

ובכן, הלכתי איתו.
- אתה יכול להחזיר את התמונה.

00:09:29:01 00:09:26:03
מה זאת אומרת בין אם תאשר
או לא? בן כמה היית אז?

00:09:36:18 00:09:29:03
אז הייתי בן עשר, אחת עשרה.
- לא חששת לעזוב את אימא?

00:09:44:24 00:09:36:22
פשוט התלהבתי מזה והלכתי.
גרתי איתו כעשר שנים.

00:09:51:02 00:09:45:02
מבלי לראות את אימא?
- היא הייתה באה לבקר,

00:09:56:07 00:09:51:04
לפעמים גם הייתי הולך אליה
לביקור והייתי חוזר מיד.

00:10:02:15 00:09:56:12
כיוון שזה היה רחוק, אי אפשר
ללכת לבד את כל המרחק הזה,

00:10:05:14 00:10:02:18
אחרי שגרתי שם...
- רגע, אל לדלג לנושא אחר.

00:10:08:18 00:10:05:16
האם גרת שם במשך עשר שנים
כי היה לך טוב?

00:10:10:16 00:10:08:20
איך התמודדת
עם הגעגועים לאימא?

00:10:15:24 00:10:10:18
הייתי בוכה,
אבל פחדתי לחזור אליה לבד.

00:10:21:10 00:10:16:01
היה בדרך מקום שנקרא
"בואהיט", היו שם שוודים,

00:10:27:24 00:10:21:18
היה גם את "צ'נק", ועוד
מכשולים רבים להגיע לאימא,

00:10:38:10 00:10:28:05
את המכשול הזה עוברים בקבוצות,

גם כאלה שנחשבים חזקים.

00:10:47:06 00:10:38:12
ובכן הייתי בוכה הרבה מגעגועים,
אמי באה לבקר אותי פעם אחת.

00:10:55:09 00:10:47:08
אבא סירב שאחזור איתה.
- לא ניסית לברוח משם ולחזור אליה?

00:10:58:21 00:10:55:18
לא. אבל בהמשך ברחתי. ניסו
לשדך לי אישה אבל זה לא צלח,

00:11:11:23 00:10:59:00
אחרי שבע שנים מתחילת
ניסיונות השידוכים,

00:11:22:18 00:11:12:21
כשהייתי בן 23 או 24,
הבנתי שזה לא הולך להתממש,

00:11:29:01 00:11:22:22
גם אבי התגרש מהאישה...
- למה לא הצליחו השידוכים?

00:11:32:04 00:11:29:04
הרי אחרי השידוכים
מתחתנים מיד, מה הייתה הבעיה?

00:11:37:17 00:11:32:08
בבית שלנו לא הסתדרו העניינים,
היבול לא היה טוב,

00:11:49:21 00:11:37:22
ולא היה כסף לערוך את החתונה,
אף שלאשתו של אבי היו הרבה פרות,

00:11:57:10 00:11:50:00
שמרתי לה עליהן והן התרבו
עוד יותר, היא ילדה לאבי שני ילדים,

00:12:02:00 00:11:57:14
אבל עדיין לא היו
מוכנים לחתן,

00:12:06:24 00:12:02:02
כל הזמן אמרו בשנה הבאה
וזה לא קרה בפועל.

00:12:15:22 00:12:07:01
אחרי זה ברחתי משם והלכתי לאמי.
- מה אתה זוכר מההכנות שלך לבריחה?

00:12:19:14 00:12:16:01
מתי חשבת על זה?
האם התייעצת עם מישהו?

00:12:22:10 00:12:19:17
לא התייעצתי.
- תסביר על התחושות שלך באותם ימים.

00:12:28:09 00:12:22:12
לא התייעצתי עם אף אחד, איכשהו
התחלתי לעבוד עם דוד שלי,

00:12:36:20 00:12:28:13
אחיו הקטן של אבי, אבל הוא הואשם
ברצח שלא היה מעורב בו ונכנס לכלא,

00:12:46:11 00:12:37:00
כשהכול הסתבך חזרתי לאמי.

00:12:53:12 00:12:46:14
איך יצאת לדרך?
האם לקחת צידה לדרך?

00:13:06:16 00:12:53:18
כן, לקחתי צידה לדרך, הלכתי עם
סוחרים, הגעתי לבית של דוד של אמי.

00:13:12:14 00:13:06:19
רגע, אתה מדלג. איך הייתה הדרך,
מי הראה לך את הדרך?

00:13:16:11 00:13:12:16
עם מי הלכתי?
- הלכתי עם הסוחרים.

00:13:18:11 00:13:16:15
ביקשת מהם שיראו לך את הדרך?

00:13:21:04 00:13:18:13
לא, פשוט היו הרבה
שהלכו והצטרפתי אליהם.

00:13:23:09 00:13:21:06
היו לי חברים שהלכו לקניות,

00:13:32:17 00:13:23:12

ואמרתי שאני מוכר עור של כבש
והולך לקנות בגדים והלכתי איתם,

00:13:39:09 00:13:32:19
מה אכלת בדרך?
- אוכל שנתנה לי אשתו של דוד שלי.

00:13:52:04 00:13:39:14
אחרי שהלכתי והגעתי לביתו
של דוד שלי, זה היה בשנת 54,

00:14:05:20 00:13:52:08
אמי הייתה בעיר "זרימה", ופגשתי
אותה בבית של דוד שלי, במקרה.

00:14:06:19 00:14:05:20
במקרה?

00:14:15:10 00:14:06:19
לגמרי במקרה פגשתי אותה.
לא הכרתי את זרימה כל כך טוב.

00:14:20:02 00:14:15:16
מה הרגשתי כשפגשתי את אימא
במקרה אחרי נתק של כל השנים?

00:14:31:07 00:14:20:09
היא שאלה למה חזרת?
- אמרתי לה שאני חוזר לגור איתה,

00:14:40:01 00:14:31:12
היא אמרה שזה בסדר. אמרה לי שהיא
לא מרגישה טוב, אני הייתי כבר בוגר,

00:14:52:13 00:14:40:06
היה לה קצת אפונה וחיטה, באזור
לא גידלו הרבה סוגי גרעינים,

00:14:56:21 00:14:52:17
כי זה היה אזור מדברי,
כל אזור "זרימה" היה כזה.

00:15:06:13 00:14:57:00
הייתה מין תפילה שנקראת
"תפילת יום חמישי",

00:15:14:22 00:15:06:15
אימא שלה, שהייתה גרה איפה
שנולדתי, עברה לגור ב"זרימה",

00:15:22:05 00:15:15:02
במקרה כולנו הגענו לשם, אז אמי
ביקשה ממני לקחת משהו לאימא שלה,

00:15:30:13 00:15:22:08
לקחתי את החבילה, הלכתי דרך
לימלימו, דרך מורדות תלולים,

00:15:38:15 00:15:30:16
עברתי את דיבי
בהר והגעתי לזרימה.

00:15:40:05 00:15:38:19
הגעת לשם תוך יום?

00:15:44:02 00:15:40:08
כן, אפילו לא לקח לי יום שלם.
לקח לי כשבע שעות הליכה.

00:15:53:07 00:15:44:05
סבתא שאלה, יעיינה ארט, איך הגעת
אליי. היא קראה לי יעיינה ארט.

00:16:03:01 00:15:53:10
היא שמחה מאוד. אחרי זה אימא שלי
באה גם היא, היא הגיעה בפסח,

00:16:15:21 00:16:03:03
היא דאגה להביא בשר של כבש,
הביאה אותו באוטובוס,

00:16:19:01 00:16:15:24
כמה זמן אחרי שהגעת לשם
היא הצטרפה אליך?

00:16:30:08 00:16:19:05
אחרי ארבעה-חמישה ימים.
הגעתי לשם לקראת סוף הפסח,

00:16:40:23 00:16:30:11
כארבעה ימים לפני סוף החג.
נהנינו מאוד שם. חזרנו לגור ביחד.

00:16:51:17 00:16:41:03
אני גדלתי במקום סגור,
לא ידעתי כלום.

00:17:06:04 00:16:51:21
סגור, כלומר, חוץ מלעבוד בשדה,
לא הכרתי עוד כלום.

00:17:16:01 00:17:06:08
לא היו כבישים בסביבה
ולא הייתי הולך לשום מקום,

00:17:19:10 00:17:16:03
רק ללכת לעבוד
ולחזור הביתה וזהו.

00:17:22:01 00:17:19:19
אחרי שהגעתי לשם,
לא ידעתי מה אני יכול לעשות,

00:17:35:00 00:17:22:04
אימא וסבתא
היו מכינות כלי חרס,

00:17:51:17 00:17:35:04
הייתי קם בבוקר, אוכל ארוחת בוקר
ולא היה לי מה לעשות אחר כך.

00:18:06:03 00:17:51:21
רק ישן, אוכל וחוזר לישון,
לא היה לי מה לעשות.

00:18:14:21 00:18:06:06
בוקר אחד, כשבהיתי בשמיים
וחשבתי, היה מולי הר גדול,

00:18:22:09 00:18:14:24
ראיתי הרבה עצים יבשים, אז החלטתי
ללכת לשם ולאסוף גזעים יבשים,

00:18:28:07 00:18:22:12
כדי שישמשו להסקה
בתקופת החורף.

00:18:33:08 00:18:28:11
הלכתי לשם והתחלתי לזרוק
את העצים במדרון ההר,

00:18:38:08 00:18:33:11
הם התגלגלו עד תחתית ההר,
ליד הכביש הצמוד לבית שלנו.

00:18:49:01 00:18:38:13
עשיתי ערמה גדולה של גזעי עץ
יבשים במשך כארבעה ימים,

00:19:03:01 00:18:49:09

נהג משאית שראה את הערמה ביקש לקנות את העצים, השכן שלנו, טקלה גברה.

00:19:10:23 00:19:03:24

בכלל לא ידעתי
שעצים עולים כסף.

00:19:19:06 00:19:12:20

אמר לו שזה עולה 10 ביר. הנהג ענה שהוא מוכן לקנות בשמונה ביר,

00:19:24:00 00:19:19:08

השכן הסכים למחיר
וקרא לי, בוא, עלמאיהו,

00:19:28:22 00:19:24:02

נתן לי את הכסף ואמר לי שאקנה לו בירה אתיופית כדמי תיווך,

00:19:35:24 00:19:28:24

באותו רגע חשבתי
שהכסף נפל מהשמיים,

00:19:43:20 00:19:39:20

שמונה ביר היה אז הרבה כסף.

00:19:50:01 00:19:44:05

אפשר היה לקנות בשבעה
או שישה ביר עז גדולה.

00:19:57:04 00:19:50:12

ברגע זה חשבתי שעם זה
אני צריך לפתוח איזה עסק,

00:20:04:22 00:19:57:09

אמי הוסיפה שני ביר,
הלכתי ביום שלישי לדברק,

00:20:11:03 00:20:05:21

למחרת, ביום רביעי,
יש יום מסחר בשוק,

00:20:19:21 00:20:12:10

אחרי הקניות חוזרים הביתה
ביום חמישי או שישי.

00:20:33:22 00:20:20:02

היו כלי רכב, במסלול גונדר-אסמרה
היו שלושה אוטובוסים שנסעו קבוע,

00:20:39:13 00:20:33:24
היו אוטובוס שקראו להם
"גוש-גונדר", "סטאוי",

00:20:46:12 00:20:40:15
ו"לופרס" אוטובוס ממשלתי.
אלה היו נותנים שירות בקו זה.

00:20:54:20 00:20:46:17
הקו שיוצא מאסמרה לגונדר,
מגיע בבוקר לדברק,

00:21:06:14 00:20:55:00
אוכלים ארוחת בוקר בדברק,
אני עליתי על קו זה, עם שקיות,

00:21:20:05 00:21:06:17
אימא ארזה לי קצת אוכל לדרך...
- למה עלית עם שקיות?

00:21:28:04 00:21:20:08
כדי שיהיה לי איפה לשים
את הקניות, ובכן נסעתי לדברק.

00:21:39:11 00:21:28:08
אני זוכר מאותה נסיעה,
כאחד שגדל בכפר ולא רגיל לנסוע,

00:21:56:22 00:21:40:18
בכל פעם זזתי עם האוטובוס,
לכיוון שאליו האוטובוס התנדנד,

00:22:01:07 00:21:57:02
זו הייתה הנסיעה הראשונה שלך?
- כן, הנסיעה הראשונה שלי באוטובוס.

00:22:13:17 00:22:01:10
ובכן, הגעתי לדברק. בכסף
שהבאתי קניתי כ-12 תרנגולות,

00:22:19:05 00:22:14:10
שק מלא של עלי "גשו",
להכנת בירה מקומית,

00:22:30:22 00:22:19:08
קצת "ביקל", גם זה לבירה מקומית,
אפונה, שעועית, בצל ועוד תבלינים.

00:22:43:13 00:22:31:02
אחרי זה בן דוד של אמי,

מקואנינט גלאיה, שלח אותי,

00:22:52:10 00:22:43:16
לקח אותי לישון אצל מישהי, וביקש
ללוות אותי למחרת לתחנת האוטובוס.

00:22:59:05 00:22:53:23
ישנתי בביתה של האישה
ולמחרת עליתי על משאית הביתה.

00:23:02:23 00:23:00:03
זה בתשלום?
- כן, בתשלום.

00:23:15:02 00:23:04:00
בנסיעה זו כבר היה לי טוב
כי כבר התחלתי להתרגל לנסיעה,

00:23:27:12 00:23:15:06
באותה קניה קניתי חמש תרנגולות
בביר אחד, כל אחת ב-20 אגורות,

00:23:39:15 00:23:27:15
בכפר שלי מכרתי את התרנגולות
ב-60 אגורות ו-50 אגורות כל אחת,

00:23:58:01 00:23:39:24
הרגשתי כאילו התעוררתי משינה,
החושים שלי התחדדו,

00:24:09:17 00:24:00:19
התקדמתי בעסק מהר מאוד,
המשכתי לעבוד עם זה...

00:24:13:24 00:24:09:19
רגע, תסביר לי בצורה מסודרת.

00:24:24:02 00:24:14:03
אחרי זה הוספתי תחום עיסוק אחר,
התחלתי למכור גם עורות,

00:24:30:00 00:24:24:06
רגע, מכרת אותם במסעדה
וחזרת לבית אמך?

00:24:33:01 00:24:30:02
עשיתי את כל זה
בזמן שגרתי בבית של אמי,

00:24:40:17 00:24:33:03

הגעתי עם הסחורה לביתה של אמי
ומשם מכרתי את הסחורה.

00:24:50:00 00:24:41:01
שבוע לאחר מכן, קניתי שלושה
עורות של בקר והלכתי לבית האישה,

00:25:09:01 00:24:50:02
ישנתי אצלה, כשהלכתי אליה
הבאתי לה עצי הסקה, נתתי לה.

00:25:13:21 00:25:09:04
היא קיבלה את פניי בסבר פנים יפות
היא הייתה שומרת לי על הציוד,

00:25:19:14 00:25:13:24
הייתה דואגת לי למלואים,
הקשר שלנו התהדק,

00:25:25:22 00:25:19:24
אחרי ארבעה-חמישה
מחזורי רכישה ומכירה,

00:25:32:03 00:25:26:10
היה מישהו בשם טרפה קסאיה,
סוחר בכבשים,

00:25:42:07 00:25:32:06
הוא שאל אותי אם הוא יכול
לקחת את הסחורה שלי,

00:25:48:19 00:25:42:09
ואני אעזור לבנו, בירהנו,
להביא את הכבשים שקנה הביתה,

00:25:53:16 00:25:48:21
ונוסף על כך ישלם לי שמונה ביר,

00:25:57:12 00:25:53:19
עניתי, אם אתה לוקח את הסחורה שלי
ומוסיף שמונה ביר, אז אני מסכים,

00:26:00:23 00:25:57:14
כלומר, את הסחורה שלך
הוא מחזיר לבית שלך...

00:26:06:03 00:26:01:00
נכון, את הסחורה שלי לוקח עד לבית
שלי, היינו גרים בשכנות ב"זרימה",

00:26:09:12 00:26:06:05
הוא לוקח את הסחורה באמצעי
תחבורה ואני אחזור ברגל...

00:26:11:15 00:26:09:15
עם הכבשים?
- נכון.

00:26:17:17 00:26:11:18
אני יוצא משם ביום רביעי בערב,
לן ב"דיב-בהיר",

00:26:23:02 00:26:17:22
למחרת, ביום חמישי,
בצהריים מגיע הביתה. הולך ברגל.

00:26:28:08 00:26:23:05
ובכן, הוא אמר לי לעשות כך,
הסכמתי, קיבלתי ממנו 8 ביר,

00:26:34:10 00:26:28:10
קניתי עז גדולה בצבע אדום
עם עיגול לבן קטן על המצח.

00:26:41:13 00:26:34:14
הוספתי לכבשים של האיש ויצאתי לדרך,
ביום חמישי, כשהגעתי ל"אדגוסית",

00:26:47:04 00:26:41:17
נהג רכב עצר אותי
וביקש ממני לקנות את העז,

00:26:53:10 00:26:47:06
הציע לי למכור לו בשישה ביר,
אני קניתי אותו בארבעה ביר,

00:27:04:14 00:26:53:20
שמחתי מאוד. מאז כבר התפתחתי
בתחום זה ונהייתי בעל ממון.

00:27:08:01 00:27:04:17
אתה לא מפחד כשאתה לוקח
את הפרות והעזים לבד ברגל?

00:27:14:05 00:27:08:04
למשל, לא חושש מחיות טורפות?
- לא, אין חיות טרף, ואני ישן בעיר,

00:27:17:07 00:27:14:08
וגם הולך על כביש

ולא בשבילים צרים,

00:27:20:13 00:27:17:09
איפה אתה ישן ואיפה אתה שומר
על הכבשים בלילה?

00:27:21:23 00:27:20:15
תספר לי הכול.

00:27:26:21 00:27:22:00
בהתחלה, יש את הדיר
של אבא טרפה בדברק,

00:27:29:17 00:27:26:23
קונה את הכבשים
ואת העזים ושם אותן שם.

00:27:34:11 00:27:29:19
מה זה אומר, את הדיר של אבא טרפה?
- לטרפה קסאייה היה בית בדברק,

00:27:44:00 00:27:34:14
דיר זה מקום לינה של כבשים ועזים,
מין סוג של רפת, היה לו כזה שם.

00:27:51:05 00:27:44:04
אחרי שאוספים את הבקר
שקנינו בדיר, בערב יוצאים לדרך,

00:28:01:18 00:27:51:08
בדיב-בהיר, היה מבנה שהאיטלקים
בנו בעבר, היו לו פתחים,

00:28:12:14 00:28:01:21
אז אנחנו ישנים כמה אנשים בכל פתח
וכך שומרים על הבקר שלא יברח,

00:28:17:16 00:28:12:16
למחרת מוקדם בבוקר
יוצאים לדרך,

00:28:21:03 00:28:18:00
מגיעים הביתה, לזרימה,
בשעות הבוקר.

00:28:26:11 00:28:21:05
ספר לי מה אתם אוכלים
בלילה שאתם ישנים שם.

00:28:32:03 00:28:26:13

לוקחים איתנו לחם, קונים בירה
אתיופית בעיר ומביאים איתנו,

00:28:39:08 00:28:32:05
קונים בתורות, חלק שומרים על הסחורה
והציוד וחלק מביאים שתייה ואוכל,

00:28:54:00 00:28:39:13
מביאים לחם מסוגים שונים,
לא חסר מה לאכול.

00:28:56:19 00:28:54:02
את כל זה עשית
בזמן שגרת עם אימא?

00:29:02:02 00:28:56:21
כן, הייתי גר עם אימא,
כי בהתחלה לא היה לי כסף,

00:29:07:00 00:29:02:06
אמי הייתה עוסקת באומנות,
בייצור כלי חרס.

00:29:14:01 00:29:07:02
התפרנסתי ממסחר,
הייתי משתתף עם חברים ב"עיקוב".

00:29:20:14 00:29:14:03
היינו מחשבים את ההוצאות
וההכנסות בכל יום ראשון...

00:29:24:01 00:29:20:19
מה זה "עיקוב"?
תסביר לי מה זה.

00:29:29:05 00:29:24:04
"עיקוב" זה כסף ששמים לקופה
של מישהו מהחברים המשתתפים,

00:29:34:21 00:29:29:08
למשל, אם בתור שלי
שמת לי 50 אגורות,

00:29:39:24 00:29:34:24
בתור שלך אני שם שקל, 50 אג' החוב
שאני חייב לך ו-50 אגורות כהלואה,

00:29:48:06 00:29:40:03
אם את עובדת חרוצה ואין לך כסף, את
יכולה לאסוף את הכסף הזה בתור שלך,

00:29:56:18 00:29:48:10
להשקיע בו ולהרוויח כסף. למשל
לסחור ביבולים, בדבש וכו'.

00:30:02:04 00:29:56:24
לא הבנתי. אתם קבוצה של אנשים?

00:30:06:00 00:30:02:06
לא בדיוק קבוצה שעובדת ביחד, אלא
איגוד של כמה אנשים ששמים כסף.

00:30:10:14 00:30:06:02
כמה אנשים יש באיגוד?
- כשישה עשר אנשים, עשרים.

00:30:17:01 00:30:10:16
למשל, כאלה שאין להם,
שמים 50 אגורות, מי שיש לו שם שקל,

00:30:20:14 00:30:17:05
והיו כאלה ששמים
ארבעה שקלים, שני שקלים.

00:30:23:09 00:30:20:16
כל אחד שם כמה שהוא יכול?
- כן, כל אחד כפי יכולתו.

00:30:26:16 00:30:23:11
אבל אם את שמת לי שקל
אני שם לך שני שקלים,

00:30:31:06 00:30:26:18
אם אני רוצה לצאת מהאיגוד,

00:30:34:08 00:30:31:08
אני מבקש שיחזירו רק את הכסף
ששמתי אצלם ולא את ההלוואה.

00:30:41:08 00:30:34:10
מי מחזיק את הכסף? לא הבנתי את זה.
- יש מי שרושם ויש מי שערב,

00:30:49:13 00:30:42:24
כשהתור שלך מגיע, את לוקחת מכל אחד
את מה ששמת להם, לא כולל ההלוואה.

00:30:59:11 00:30:49:15
איך התור מגיע אליי?
- למשל, היום את מצטרפת לאיגוד,

00:31:06:01 00:30:59:14
אז את מתחילה להלוות כסף לכל החברים
באיגוד עד שיגיע התור שלך,

00:31:12:13 00:31:06:06
כשזה מגיע אלייך, כל מי שנתת
לו מחזיר לך פי שניים,

00:31:39:04 00:31:12:16
כתשלום החוב וחצי ממנו כהלוואה,
בכסף הזה את יכולה להשקיע.

00:31:41:19 00:31:39:06
כלומר, התור שלי מגיע
אחרי שכולם קיבלו ממני?

00:31:45:17 00:31:41:22
נכון.
- אם יש 16 משתתפים, התור שלי...

00:31:51:14 00:31:45:20
אבל אם את מצטרפת בהתחלה,

00:31:57:15 00:31:51:20
התור נקבע בהגרלה,
כותבים את השמות על פתק ומגלגלים,

00:32:03:23 00:31:57:18
לוקחים פתק אחד, אם הראשון
הוא שלך, אז את הראשונה בסבב,

00:32:10:24 00:32:04:01
את עושה מין מסיבה קטנה בבית,
ומקבלת את הכסף מכל אחד,

00:32:14:15 00:32:11:17
כך בעצם מתחיל האיגוד
והזרמת הכספים,

00:32:18:12 00:32:14:17
הבא אחרייך זה מי שהפתק
שלו יצא במקום השני,

00:32:23:17 00:32:18:14
אם היו 10 אנשים או 20,
זה הולך לפי הסדר של הפתקים.

00:32:30:04 00:32:24:15
כל כמה זמן נותנים כסף?

אחת לשבוע או אחת לחודש?

00:32:31:21 00:32:30:06
אחת לשבוע.

00:32:33:20 00:32:31:23
אחת לשבוע נותנים כסף
למי שזה התור שלו?

00:32:37:10 00:32:33:22
כן. כל שבוע מי שבעל התור מקבל כסף.
-כלומר, זה לא כסף לחיסכון.

00:32:39:21 00:32:37:12
לא, זה כסף שעובר מאדם לאדם.

00:32:42:21 00:32:39:23
כלומר, עובר לתורן הבא
לפי הכמות שהוא נתן?

00:32:54:20 00:32:42:23
נכון, הוא מקבל למשל את הכסף
שהוא נתן כהלואה,

00:33:03:19 00:32:54:22
ועוד כסף שנותנים כהלואה.
למשל אם הלואה 50 אגורות,

00:33:06:02 00:33:03:21
את מקבלת 50 אגורות
ועוד 50 אגורות כהלואה,

00:33:08:21 00:33:06:04
אם הוא נתן לך שקל אחד
את נותנת לו שני שקלים.

00:33:14:24 00:33:09:04
למה? כי עד שיגיע התור שלו הוא
יוכל להחזיר לך אם ישקיע את הכסף.

00:33:20:16 00:33:15:01
אבל אם הוא מבקש לצאת מהעסק הזה,
מסיבות אישיות,

00:33:26:05 00:33:20:18
בין אם הוא עוזב למקום אחר
ובין אם הוא סתם רוצה לצאת,

00:33:33:24 00:33:27:00
הוא לוקח בתור שלו רק את החלק

שהוא נתן כהלואה ולא מעבר לזה.

00:33:41:01 00:33:34:21

הוא מקבל נשיקות פרידה
מהחברים וכך מסיים את זה.

00:33:48:23 00:33:41:04

כך התחלתי והמשכתי להרוויח
כסף בזכות העסק שהקמתי.

00:33:59:09 00:33:50:13

אימא שלי שלחה אנשים
לכפר אחר לבקש עבורי כלה,

00:34:03:13 00:34:00:17

אתה ביקשת שתשלח אנשים
או שעשתה זאת על דעת עצמה?

00:34:06:17 00:34:05:05

לא, לא הכרתי את הבחורה.

00:34:11:21 00:34:07:02

היא רק שמעה על משפחה
שיש לה ילדות ושלחה אנשים.

00:34:13:13 00:34:11:24

היא התייעצה איתך קודם?

00:34:18:14 00:34:13:15

לא. רק אחרי זה שמעתי
שביקשו עבורי בחורה.

00:34:23:11 00:34:18:16

מי שהלך לבקש את יד הבחורה
עבורי היה דוד שלי,

00:34:28:03 00:34:23:13

כשחזר משם אמר לי שעלי להתאמץ יותר
כי אני עומד להתחתן בקרוב.

00:34:33:15 00:34:28:05

הוסיף ואמר שמספיק שלא התחתנתי
עד היום ולא הקמתי משפחה.

00:34:38:16 00:34:33:18

עברו כמעט 26 שנים
והגיע הזמן להתחתן ולהקים בית.

00:34:41:17 00:34:38:21

ובכן שידכו לי כלה

מבית טוב וחיתנו אותי.

00:34:45:09 00:34:41:19

רגע, מה אתה אמרת
כשהוא אמר לך את זה?

00:34:46:24 00:34:45:11

אמרתי בסדר.
- הסכמת מיד?

00:34:49:24 00:34:47:01

כן. לא יכולתי לסרב.

00:34:54:21 00:34:50:01

לא אמרתי שלא ראיתי
איך היא נראית,

00:35:01:08 00:34:54:23

אם יפה, גבוהה, כלום,
פשוט הסכמתי להוראות.

00:35:14:02 00:35:01:10

הסכמתי. אחותה הגדולה של הכלה
הייתה צריכה להתחתן באותה שנה,

00:35:17:11 00:35:14:04

אימא שלי חששה
שיקרה לי משהו,

00:35:20:03 00:35:17:13

הזדרזה וביקשה שיחתנו
גם את האחות הקטנה בשבילי,

00:35:25:20 00:35:20:05

כיוון שהייתי הולך הרבה לעיר,
היא חששה שיקרה לי משהו,

00:35:30:18 00:35:25:22

שאתחבר עם אנשים לא מתאימים,
לכן היא זירזה את העניין.

00:35:33:10 00:35:30:21

בגלל ענייני הדת,
הם חיפשו לך יהודייה?

00:35:37:01 00:35:33:12

כן, בגלל ענייני דת.
היא חששה שאלך עם בחורה נוצרייה,

00:35:46:18 00:35:37:03

חששה שאם אתאהב במישהי
לא תהיה דרך חזרה,

00:35:53:03 00:35:47:23
לכן זירזה את העניין
והורי הכלה הסכימו,

00:36:04:01 00:35:53:05
חודשיים אחרי השידוכים
חיתנו את שתי בנותיהם,

00:36:08:18 00:36:04:03
כי גם הם היו גרים
באזור של נוצרים.

00:36:15:22 00:36:08:20
הם גרו במרחק הליכה של יום אחד
מהכפר שבו גרנו באותה תקופה.

00:36:23:11 00:36:16:00
ובכן, כך התחתנתי. בהתחלה
עשו הסכם עם המשפחה של הכלה,

00:36:28:18 00:36:23:13
וכשהלכו אליהם בפעם השנייה
לקחו איתם מוהר.

00:36:30:19 00:36:28:21
היו עוד כמה פעמים
שהאיש הלך לבית הכלה.

00:36:33:09 00:36:30:21
כלומר, דוד שלך?
- כן, דוד שלי.

00:36:40:22 00:36:35:08
ובכן חיתנה אותי.
עוד משהו מעניין שאספר,

00:36:46:21 00:36:40:24
אימי אמרה לפני החתונה שהיא רוצה
לקנות שור גדול לבשר בשביל הנוצרים,

00:37:04:17 00:36:49:22
ושור קטן ליהודים, כי הנוצרים
היו אלה שחיה איתם בטוב וברע,

00:37:18:03 00:37:04:19
הייתה פוגשת אותם בכל מקום,
כשיוצאת לדרך, שוטרים, סוחרים...

00:37:22:22 00:37:18:05
זרימה היה מין מקום שהוקם
לטובת מתיישבים חדשים.

00:37:27:10 00:37:22:24
באו להתיישב שם ממקומות
כגון טיגראי, וולו ועוד,

00:37:31:11 00:37:27:12
אבל שאנשים הסתדרו בצורה טובה
ואהבו זה את זה כמו אחים,

00:37:35:23 00:37:31:13
אמי ביקשה ממני
לקנות לה שוורים.

00:37:40:02 00:37:36:04
שאלתי אותה איפה אקנה,
ענתה לי, מפני שכאן יקר,

00:37:46:16 00:37:40:04
תלך לדברק ותקנה שם.
או שתלך לאנגוט ובני הדודים שלי

00:37:56:02 00:37:46:19
יעזרו לך ויהיה לך קל יותר לקנות.
נעניתי לבקשתה והלכתי לשם.

00:38:06:22 00:37:56:07
אבל כשהגעתי לשם וביררתי, פרות רזות
ושוורים לא גדולים נמכרו ביוקר.

00:38:11:21 00:38:06:24
לאן הלכת? לדברק או...
- הלכתי למקום שנקרא אנגוט.

00:38:19:23 00:38:11:23
הדרך לשם הייתה בעלייה תלולה,
לכיוון ווגרה,

00:38:31:22 00:38:20:05
ואז אזור חם וצחיח משם לזרימה,
ממשיך דרך לימלימו בירידה תלולה,

00:38:36:13 00:38:32:03
רק הירידה אורכת יום שלם.

00:38:41:10 00:38:36:16
ובכן, כשהגעתי לשם

וגיליתי מה המחיר,

00:38:45:18 00:38:41:12

למשל, עזים עולות
חמישה, שישה ושבעה ביר.

00:38:51:09 00:38:46:00

באותה תקופה עור של עז היה
עולה ארבעה-חמישה ביר.

00:38:59:09 00:38:52:15

העור היה יקר כמעט כמו הבשר.

00:39:09:23 00:38:59:14

הבשר היה זול, כלומר העז עצמה
זולה, אך העור היה יקר.

00:39:21:11 00:39:10:02

אז אמרתי לעצמי, למה לא לקחת
עשר, שתים עשרה עזים,

00:39:26:24 00:39:21:16

ולשחוט בשביל הנוצרים שמונה
ובשביל היהודים ארבע,

00:39:40:17 00:39:27:01

ולמכור את העורות ביוקר.
בסוף קניתי עזים ב-7-5 ביר.

00:40:00:18 00:39:40:20

היה עוד שבוע ימים עד החתונה,
כשאימא ראתה אותי מגיע עם העזים,

00:40:06:12 00:40:00:21

תפסה את הראש והתחילה לצרוח,
שאלה מה פשר המעשה.

00:40:11:21 00:40:06:14

אמרה לי, גם אם תשחט מאה עזים,

00:40:22:00 00:40:12:00

מה שיגידו אנשים זה
"עלמאיהו שחט עזים בחתונה שלו."

00:40:27:19 00:40:22:02

אין צורך בכל כך הרבה עזים.

00:40:35:00 00:40:27:21

לכן ביום שבת של אותו שבוע,
לקחתי את העזים ומכרתי אותן.

00:40:41:08 00:40:35:03
מכרתי אותן בארבעה-חמישה ביר,
בתנאי שיחזירו לי את העורות.

00:40:48:06 00:40:41:10
מכרתי אותם לאנשי העיר
ולאנשי הכפר.

00:41:03:13 00:40:48:08
השגתי מזה 25 ביר רווח נקי.
קניתי בדים לחליפה, תפרו לי,

00:41:19:11 00:41:03:15
קניתי גם נעליים. עם זה
ועם העורות חזרתי לדברק.

00:41:31:16 00:41:19:13
דוד שלי היה גר שם, הדוד שבא אלינו
לעזור חזר הביתה לחתן את אחיו,

00:41:37:24 00:41:31:19
טספאיה אברהם.

00:41:50:12 00:41:38:13
בדברק דודי בא איתי לקניות,
מצאנו שור במחיר של 26 ביר,

00:41:54:16 00:41:50:17
התמקחנו עם המוכר וביקשנו
לקנות את השור ב-24 ביר,

00:42:01:05 00:41:54:18
אך הוא סרב. באותם ימים הדרך
לגונדר נפתחה והמסחר התחמם,

00:42:07:14 00:42:01:07
היו לוקחים הרבה בקר לשם,
לכן דאגנו שלא נוכל למצוא שור,

00:42:13:23 00:42:08:14
אבל איכשהו השור שביקשנו
לקנות לא נמכר בסוף היום,

00:42:19:04 00:42:14:05
דודי הלך אליו ושאל, אז האיש
ביקש ממנו לקנות את השור שלו,

00:42:24:08 00:42:19:07
דודי ענה לו שמי שביקש לקנות

בבוקר כבר הלך הביתה (אני).

00:42:28:06 00:42:24:10
אני בעקיפין שלחתי את מקואננט,
בן דודה של אימא שלי,

00:42:36:13 00:42:28:09
שילך אל האיש ויתמקח איתו,
עדכנתי שבבוקר הצעתי לו 24 ביר,

00:42:41:00 00:42:36:15
והוא סרב ושכעת ילך ויציע לו 22 ביר
ושאני חושב שהאיש יסכים הפעם למחיר.

00:42:45:23 00:42:41:02
כשהוא הלך ושאל אותו האיש
הציע למכור לו ב-24 ביר,

00:42:53:16 00:42:46:00
אז דוד שלי ענה לו
שתקופת עיבוד האדמות הסתיימה,

00:43:00:18 00:42:53:18
ושיש הרבה בקר בהיצע ולא מצדיק
את המחיר הזה לשור,

00:43:03:18 00:43:00:20
עדיף שימכור לו במחיר סביר למטרת
בשר. האיש שאל כמה דודי מוכן להציע,

00:43:07:06 00:43:03:20
דודי ענה שמוכן ב-22 ביר. האיש
ענה, חבל, קודם ביקשו ממני ב-24.

00:43:14:16 00:43:07:08
אז דודי ענה לו, אז פספסת,
חבל מאוד, לבסוף האיש מכר לו.

00:43:19:01 00:43:14:18
רגע לפני שעמדו לחתום חוזה,
אני הלכתי והצטרפתי איתם.

00:43:24:13 00:43:19:03
האיש אמר, נראה שזה האיש
שהציע לי 24 ביר.

00:43:30:24 00:43:24:15
הוא שאל אותי, אז למה לא מכרת לו?
האיש ענה, כי רציתי למכור ב-26 ביר.

00:43:36:04 00:43:31:01
דודי אמר לו, חבל מאוד, פספסת.
ובכן, קנינו את השור,

00:43:47:12 00:43:36:07
ליוו אותי לכיוון דברק,
דרך לימלימו, קשרו את השור ברגל,

00:43:56:15 00:43:47:14
ושמו חבל על הקרניים
ושלחו אותי הביתה.

00:44:02:16 00:43:56:22
איפה קשרו אותנו ברגל?
- קשרו אותנו בחבל בין הרגל לקרניים.

00:44:04:01 00:44:02:18
- מה זאת אומרת?

00:44:05:15 00:44:04:03
כדי שלא יוכל לברוח.

00:44:12:08 00:44:05:17
קשרו אותנו?
- כן, חיברו חבל בין המצח לרגל.

00:44:15:06 00:44:12:10
כך שהוא קצת צולע
בעקבות הקשירה.

00:44:22:08 00:44:15:08
כי השור היה חזק ומסוגל
ללכת מהר מדי אם לא ייקשר.

00:44:25:24 00:44:22:10
ובכן, המשכתי בדרכי...
- אתה חוזר לבד, נכון?

00:44:33:22 00:44:26:01
אף שהיו עוד סוחרים, סוחרים כבשים
ועוד אחרים אבל לא היה מתאים לי

00:44:40:17 00:44:33:24
ללכת איתם כיוון שאני עם שור.
אני הולך מהר יותר מאחרים,

00:44:45:08 00:44:40:19
כלומר, אנחנו לא הולכים באותו קצב.

00:44:53:08 00:44:45:10

ובכן הלכתי לבד, במקרה פגשתי
בשני טיגרים שבאו מכיוון גוג'ם,

00:44:58:13 00:44:53:10
בדרכם הביתה מעבודה. הם היו בדברק
כמה ימים, וכעת נגמר להם הכסף.

00:45:05:12 00:44:58:15
הם רוצים להגיע ל"זרימה" ברגל.

00:45:16:09 00:45:05:22
לי היו 60 ביר בכיס,
עודף שנשאר אחרי שקניתי שור.

00:45:26:21 00:45:16:11
את האזור כולו אני מכיר
כמו כף ידי, יודע איפה אפשר לישון,

00:45:35:04 00:45:27:00
איפה קונים אוכל ואיפה קונים "טלה".
זה היה ממש כמו הבית שלי.

00:45:43:16 00:45:36:01
ובכן פגשתי את שני הגברים,
הם דיברו בטיגרית,

00:45:52:05 00:45:45:14
שאלו אותי
אם אני הולך לכיוון "זרימה",

00:45:55:18 00:45:52:08
עניתי שכן. והם אמרו שגם הם,
שאלו אם לא אכפת לי שיבואו איתי.

00:45:57:15 00:45:55:22
אמרתי להם שזה בסדר שנלך ביחד.

00:46:01:00 00:45:57:17
הוספתי ואמרתי להם, אפילו טוב לי
איתם, כי יכולים לעזור לי עם השור.

00:46:08:18 00:46:01:02
יצאנו לדרך והלכנו הרבה
וכבר נהיה ערב התחיל להחשיך.

00:46:19:02 00:46:08:20
הגענו בערב ל"דיב-בהר",
עוד לא היה חושך לגמרי.

00:46:25:14 00:46:19:04

ב"דיב-בהר" קניתי שלושה
פחונים מלאים של טלה,

00:46:38:06 00:46:25:16
כל פחון בנפח של שלוש כוסות,
לכל אחד מאיתנו פחון אחד.

00:46:41:24 00:46:38:08
אתם עדיין עם השור?
- כן. השור עומד לידנו.

00:46:50:21 00:46:42:04
לקחנו את הפחונים ושתינו את הטלה.
היו לי הרבה לחמים שקניתי לפני זה.

00:47:00:00 00:46:50:23
הלכנו מחוץ לעיר וישבנו שם.
- למה לא רצית להישאר בעיר?

00:47:06:02 00:47:00:03
כי בעיר שואלים
מאיפה באת וכל מיני שאלות,

00:47:13:20 00:47:06:06
וחוץ מזה הייתי עם השור והיו רוצים
תשלום עבור השור ועבורנו ללילה.

00:47:24:03 00:47:13:23
יצאנו מחוץ לעיר וישבנו בדשה,
השור עדיין קשור עם הרגל והמצח.

00:47:36:04 00:47:24:06
חילקתי לחם ומים, אכלנו,
שתינו וישנו שם.

00:47:42:01 00:47:36:06
אחד הגברים מכור לסיגריות,

00:47:47:22 00:47:43:03
כיוון שלא היו לו סיגריות
הוא חלה ולא פקח את העיניים.

00:47:56:08 00:47:48:20
כששאלתי מה קורה לו, נענית שהוא
מכור לסיגריות ואין לו כרגע.

00:48:05:12 00:47:56:10
הכרתי שוטר בתחנת משטרה באזור,
שמעשן, שכחתי את שמו.

00:48:10:20 00:48:05:14
ביקשתי ממנו שימכור לי חפיסה,
באותה תקופה זה היה עולה גרושים,

00:48:13:19 00:48:11:00
אם אינני טועה היה עולה
15 או 25 אגורות.

00:48:16:17 00:48:14:00
רגע, השארת אותם בדשה והלכת
לתחנת משטרה כדי לקנות סיגריות?

00:48:22:06 00:48:16:19
זה היה עוד לפני הלכנו לדשה,
אני לא מספר בדיוק לפי הסדר.

00:48:29:17 00:48:22:08
ובכן קניתי את הסיגריות ונתתי לו,
הוא עישן שתי סיגריות.

00:48:35:22 00:48:29:21
לא נתתי לו את כל החפיסה, כי החבר
אמר לי לא לתת לו הכול ביחד.

00:48:39:01 00:48:35:24
לדבריו, אם אתן לו הכול,
יסיים לעשן מהר ויחלה שוב.

00:48:42:14 00:48:39:06
ואז אמרתי לבחור המעשן שגם
אני מעשן ולא אתן לו הכול.

00:48:49:22 00:48:42:21
נתתי לו שתי סיגריות, מסוג
"גיסלה", והוא עישן אותן מהר.

00:48:55:06 00:48:50:04
אחרי זה התחלנו לצאת לדרך,
אני פשוט סיפרתי בסדר הפוך.

00:48:58:20 00:48:55:08
אחרי המקרה הזה.
הם אהבו אותי ונקשרו אליי.

00:49:06:23 00:48:58:22
עזרתי לחבר שעזר לחולה
ולחולה עזרתי להתעורר,

00:49:12:00 00:49:07:01
בכל פעם נתתי לו סיגריה אחת.

היה שואל אותי אם נגמרו הסיגריות.

00:49:19:02 00:49:12:02
שאלו אותי אם יכולים להשיג עבודה,
ואמרתי להם שאין בעיה למצוא עבודה.

00:49:23:22 00:49:19:05
יש הרבה עבודות, עבודות יומיות.
אין לכם מה לדאוג, אמרתי להם.

00:49:31:17 00:49:24:06
הם נפלו לי מהשמיים
כדי שיעזרו לי.

00:49:36:16 00:49:31:19
אחרי שישנו זמן קצר, התעוררתי.
חשבתי שכבר בוקר, היה ירח מלא.

00:49:46:00 00:49:36:18
קמנו והתחלנו ללכת. הלכנו
על הכביש, כי בלילה אין רכבים.

00:49:55:02 00:49:46:02
לפנות בוקר הגענו הביתה.
אני עומד להתחתן בסוף אותו שבוע.

00:50:07:06 00:49:55:04
הכול ערוך ומוכן.
- לא פחדת ללכת עם זרים?

00:50:16:17 00:50:07:09
לא. ובכן הגענו הביתה,
עשו לנו קבלת פנים בבית,

00:50:22:23 00:50:16:19
קשרנו את השור והלכתי לישון.
המשפחה אירחה את האורחים.

00:50:33:21 00:50:23:05
כשהאורחים שאלו לגבי חיפוש עבודה,
המשפחה אמרה להם שאני ישן,

00:50:42:20 00:50:34:00
ושהם ילכו לעיר ויחפשו עבודה,
אני לא יודע אם בסוף מצאו או לא.

00:50:49:07 00:50:43:13
ובכן ביום החתונה,
נתנו את השור לאורחים נוצרים,

00:51:03:07 00:50:49:13
ושחטו אותו. יום אחרי החתונה,
היה אמור להיכנס יום צום.

00:51:11:10 00:51:03:22
איזה צום זה היה?
"ארבע צום" - זהו חג של נוצרים.

00:51:21:23 00:51:11:12
לכן נתנו את השור לשחיטה
כבר יום לפני החתונה.

00:51:28:21 00:51:22:00
ביום ראשון קס הגיע ועשה לי
"קשירה" - קישוט על המצח.

00:51:32:15 00:51:29:01
לאחר מכן יצאנו
לכיוון בית הכלה.

00:51:52:21 00:51:32:20
יצאנו לדרך הרבה אנשים,
בינינו 8 נוצרים, סך הכול 25 איש.

00:51:58:00 00:51:54:24
רגע, מה אתה זוכר מהדרך לשם?

00:52:01:17 00:51:58:04
מה חשבת? הרי אתה
לא מכיר את הכלה.

00:52:04:02 00:52:01:19
נכון, אני לא הכרתי אותה.
- מה הרגשת?

00:52:08:09 00:52:04:04
זה חלק מהמנהג ולא חדש לי,
ראיתי גם אחרים שעברו את אותה דרך.

00:52:16:12 00:52:08:12
רק בסוף מגלים אם הכלה יפה
או פחות יפה.

00:52:23:08 00:52:16:16
רק אחרי החופה והקידושין רואים.
- לא היו לך חששות?

00:52:30:17 00:52:23:10
לא, לא היו לי חששות.
- בדרך לשם, זאת אומרת.

00:52:34:09 00:52:30:19
בדרך לשם, לגבי הכלה?
- כן, מחשבות על מי זאת הבחורה,

00:52:37:24 00:52:34:11
אם תהיה בחורה יפה או לא?
- לא היו לי חששות כאלה.

00:52:45:00 00:52:38:02
אצל ביתא ישראל, החשש היחיד
הוא האם היא שמורה או לא.

00:52:52:00 00:52:45:03
לגבי הכלה שלי, שמעתי
כבר שהיא בת 15 בערך.

00:53:00:20 00:52:52:04
באותה תקופה לא רק נערה בת 15,
אלא גם בנות 16-17 עדיין שמורות.

00:53:04:07 00:53:00:22
נערה בגיל הזה לא יוצאת
לבד החוצה כמו בארץ.

00:53:10:20 00:53:04:11
מאחר שידעתי את גילה,
לא היו לי חששות.

00:53:14:24 00:53:10:22
איך ביררת לגבי הגיל שלה?
- כי אמרו לי שהיא נערה.

00:53:22:02 00:53:15:02
אפילו אמרו לי כי גם אחרי
החתונה, היא לא יכולה לישון איתי,

00:53:25:24 00:53:22:07
ושהיא באה איתי עם ערבות
שלא יאונה לה דבר.

00:53:33:01 00:53:26:01
מה זאת אומרת באה עם ערבות?
- כלומר, שאני לא אשכב איתה.

00:53:42:03 00:53:33:03
כי היא קטינה.
כמה זמן היית צריך לחכות?

00:53:49:14 00:53:42:07

לא היה הגדרת זמן. היא גם לא הייתה ממש קטינה, כבר בת 15.

00:53:58:22 00:53:49:18

ובכן הגענו לבית הכלה. השושבינים של שתי האחיות הגיעו יחד,

00:54:06:01 00:53:59:00

ועמדנו משני צידי דלת הבית.

00:54:10:17 00:54:06:03

גם בבית הכלה אירחו את הנוצרים יום קודם לכן.

00:54:14:01 00:54:10:19

לכן כשהגענו אליהם, היו כל האורחים ביתא ישראלים.

00:54:23:08 00:54:14:03

הגענו ביום שני בבוקר, נשארנו שם עד יום רביעי בבוקר.

00:54:37:21 00:54:23:12

ביום רביעי חזרנו הביתה עם הכלה. את אחותה הגדולה גם לקח בעלה.

00:54:49:23 00:54:37:23

עד אמצע הדרך הלכנו ביחד עם הזוג השני, רק שביתו של החתן היה קרוב.

00:54:58:23 00:54:50:00

נפרדנו מהם והמשכנו בדרך כשעתיים עד שהגענו הביתה.

00:55:11:15 00:54:59:00

בעיר קיבלו אותנו עם ריקודים כל האורחים שהיו בבית כשיצאנו לכלה,

00:55:32:03 00:55:11:19

וגם הרבה מתושבי העיר וכו'. מה שלא אשכח הוא את אחיו של אבי,

00:55:40:18 00:55:32:06

שהיה מנגן ב"מסינקו", אך נעלמו עקבותיו.

00:55:49:24 00:55:40:20

לאחר שהלך לאסמרה (בירת אריתריאה), אבל באורח פלא כשחזרנו מבית הכלה,

00:55:57:18 00:55:50:01
חיכה בבית. מסתבר שבא לבקר
את אמי בדרכו לגונדר.

00:56:05:13 00:55:57:24
לאחר שגילה שאני מתחתן ואמרו לו
שהוא לא יכול ללכת מבלי לראות אותי,

00:56:09:12 00:56:05:15
החליט לחכות
עד שאחזור מבית הכלה.

00:56:16:10 00:56:09:14
כשהגענו, שמענו מישהו מנגן
בכלי נגינה ושאלתי את עצמי מי זה.

00:56:29:08 00:56:16:13
זה היה לקראת השקיעה ואנחנו מגיעים
מכיוון מזרח וקרני האור של השקיעה

00:56:44:11 00:56:29:10
היו על המנגן ולא זיהיתי אותו.
דודי ניגש אליי וחיבק אותי.

00:56:54:18 00:56:44:14
מרבוב הפתעה התעלפתי,
לעולם לא אשכח את זה.

00:57:13:24 00:56:54:20
יום אחרי שנגמר האירוע,
שני בני דודים של אימי באו אלינו.

00:57:26:01 00:57:14:07
הם הגיעו בדיוק בשעות הבוקר בזמן
הכנת טקסי "בונה". איחלו בוקר טוב.

00:57:33:05 00:57:26:06
ענינו גם אנחנו בבוקר טוב.
דוד אחר של אימי גער בהם,

00:57:39:15 00:57:33:08
שאל אותם למה לא באו אתמול או שלשום
היה מצופה מהם לבוא איתי לבית הכלה.

00:57:44:07 00:57:39:18
אבל הם העדיפו לבשר
בשורה אחרת, הם אמרו מזל טוב.

00:57:50:00 00:57:44:09
שאל אותם, על מה מזל טוב?

הם ענו שאחיו של אבא שוחרר מכלא.

00:57:58:10 00:57:50:02

הוא היה בכלא בגונדר,
נידון ל-3 שנים.

00:58:05:03 00:57:58:12

אז הם אמרו שאקנ'ה טרקה
שוחרר מהכלא. אז כעס עליהם,

00:58:11:24 00:58:05:05

למה הם לא מתלהבים ומתרגשים,
ושהיו צריכים להגיע בצהלה.

00:58:21:17 00:58:12:01

דסטה גלאיה, אחיו של סבא שלי,
היה איש מבוגר. זה היה יום שמחה.

00:58:30:08 00:58:21:19

איש מבוגר זה רקד הרבה
לכבוד בנו החורג שהשתחרר.

00:58:34:23 00:58:30:15

זו הייתה שמחה כפולה ואף משולשת,

00:58:43:02 00:58:35:01

כשהיו צריכים לתת שם לכלה,
אמר, הבן שנעלם באסמרה,

00:58:51:16 00:58:43:04

הגיע באופן מפתיע, והבן החורג
שנכלא בגונדר, שוחרר במפתיע,

00:58:59:17 00:58:52:02

לכן החליט ששם הכלה יהיה
"מולו גביה" מרכזת בעברית.

00:59:04:22 00:58:59:19

כך שלאישתי קוראים "גבייה".

00:59:10:18 00:59:05:04

איך נותנים שם חדש לכלה?

00:59:25:13 00:59:10:22

כשמגיעה כלה חדשה, היא מקבלת שמות
כגון אלמיי'הו, ווגי'הו, אבבי'הו,

00:59:31:20 00:59:25:15

דסטיה וכו'.
היא לא נקראת בשם שנתנו לה הוריה.

00:59:36:02 00:59:31:22
כל כלה חדשה מקבלת שם חדש?
- כן, מקבלת שם חדש.

00:59:39:13 00:59:36:04
זה המנהג וזה חלק
מהתרבות של המקום.

00:59:52:12 00:59:39:16
אמרת שב"זרימה" גרים סוגים שונים
של אנשים, האם סבלתם מאפליה?

00:59:59:05 00:59:52:14
אפליה כי אתם יהודים?
האם חווית מקרה מסוג זה?

01:00:09:19 00:59:59:07
לא היה כל כך מורגש אבל כן,
היו גילויי אפליה פה ושם.

01:00:12:13 01:00:09:21
אתה זוכר מקרה ספציפי של אפליה?

01:00:18:10 01:00:12:15
לא, לא כל כך.
אני לא זוכר כלום.

01:00:33:08 01:00:18:13
אחזיר אותך אחורה, האם אישה
יכולה להתגרש ולחיות לבד?

01:00:40:23 01:00:33:11
באתיופיה זה אפשרי, בעיקר לנשים זה
אפשרי, יותר קשה לגבר לחיות לבד.

01:00:47:00 01:00:41:03
למה כי אישה יכולה לעסוק
בכלי חרס ולהתפרנס לבד.

01:00:52:11 01:00:47:02
אפילו יש נשים שמפרנסות
את בעליהן העצלנים.

01:01:00:24 01:00:52:15
יש הרבה נשים חזקות, אחרי
מות בעליהן לא רוצות להתחתן,

01:01:08:05 01:01:01:02
ומגדלות את ילדיהן לבדן כי הן לא

רוצות לקחת את ילדיהן לבית אחר.

01:01:15:23 01:01:08:07
הן מגדלות את ילדיהן, מחתנות
וזוכות לנחת. היו הרבה כאלו.

01:01:22:18 01:01:16:01
נכון שיש נשים מתגרשות
וזה יכול לקרות גם באתיופיה,

01:01:33:16 01:01:22:20
במקרה זה הסביבה לוחצת עליה
להתחתן שוב וזה בסדר לעשות כן,

01:01:42:18 01:01:33:21
והיא מתחתנת שוב.
אבל זה לא בתרבות לגור עם חבר.

01:01:45:05 01:01:42:20
היא לא יכולה לחיות עם חבר,
מבלי להתחתן איתו?

01:01:47:08 01:01:45:07
זה אסור, לא חלק מהמנהג.

01:01:54:06 01:01:47:11
למעט מקרים בודדים שאישה
יכולה להכניס גבר בסתר,

01:02:02:13 01:01:54:18
ברוב המקרים, כשמישהו מציע לה,
היא אומרת שצריך לדבר עם קרובים.

01:02:07:18 01:02:02:19
רק אחרי התייעצות ואישור קרוביה
היא מסכימה להכניס מישהו.

01:02:12:17 01:02:07:20
היא נכנסת למערכת יחסים אחרי
שיש מי שמקבל אחריות על זה.

01:02:15:23 01:02:12:22
מה הכוונה, מקבל אחריות?
לא הבנתי למה אתה מתכוון.

01:02:24:17 01:02:16:03
כלומר, מי שיהיה ערב ויעזור
אם לא יהיה לה טוב עם הבן זוג.

01:02:30:17 01:02:24:19

מי שיעקוב אחרי הנושא של הפרידה מכן הזוג במקרה הצורך.

01:02:32:23 01:02:30:19
לזה אני מתכוון כשאני אומר שצריך מישהו שיקבל אחריות.

01:02:34:09 01:02:33:00
צריך לספר לאנשים אחרים?

01:02:35:21 01:02:34:11
כן, אנשים צריכים לדעת על זה.

01:02:43:05 01:02:36:00
למשל אני, אם התגרשתי מבעלי, האם לא אוכל להכניס גבר אחר לביתי?

01:02:44:24 01:02:43:07
אני חייבת לספר לכולם?

01:02:48:17 01:02:45:01
לא לכולם. אם יש לך הורים, אז את תספרי להם,

01:02:57:16 01:02:48:24
אם לא, אז את מספרת לדודים ולאחים שלך,

01:03:04:04 01:02:58:11
אם את כל כך רוצה להיות איתו, את אומרת לו לבוא דרכם.

01:03:08:13 01:03:04:11
את אומרת לו שישאל אותם קודם.

01:03:10:22 01:03:08:15
מה זה אומר, כל כך רוצה להיות איתו.

01:03:22:00 01:03:11:00
כלומר, אם היא מרגישה שזה זה, אפילו מוצר אנחנו רוצים ממבט ראשון,

01:03:31:16 01:03:22:02
ובכן כשאת רואה את הגבר, מרגישה שזה הגבר שאת רוצה,

01:03:45:16 01:03:31:19
יכול להיות שהוא יבוא ויאמר שהוא גרוש או רווק והוא מעוניין בך,

01:03:57:19 01:03:45:18
את אומרת לו, שילך ויגיד לקרובים
ושאם הם מסכימים, אז את מקבלת אותו.

01:04:10:06 01:03:59:04
הם ידעו אם הוא אדם טוב,
אם חרוץ, אם עצלן,

01:04:19:00 01:04:10:09
יכולים לחקור עליו ואפילו
לדבר עם קרובי המשפחה שלו.

01:04:35:03 01:04:19:16
אחרי בירור הם יכולים לומר לך,
זה אדם ממשפחה טובה,

01:04:43:15 01:04:35:06
אם הוא אדם עצלן, הוא רק יכניס
אותך להיריון ולא מעבר לזה.

01:04:47:22 01:04:43:23
הוא לא יתמוך בך.
- כך מייעצים?

01:04:50:07 01:04:48:01
כן. כך מייעצים.

01:04:59:04 01:04:50:14
אם למשל אני רבה עם בעלי, האם יש
בית משפט לפנות אליו בעניין זה?

01:05:21:24 01:05:01:00
לפי המנהג שלנו, כשאת מתחתנת,
נניח את הבת שלי ואני מחתן אותך,

01:05:38:21 01:05:22:02
והורי הבעל מחתנים את בנם איתך,
עם הזמן, כשהילדים משכילים,

01:05:46:11 01:05:38:23
מתחילות בעיות מסוג של, אני
לא התחתנתי מפני שאהבתי אותו,

01:05:59:02 01:05:46:13
אלא ההורים לחצו עליי, ואז
השלטונות היו מבטלים את הנישואין.

01:06:22:19 01:05:59:05
מאז התחילו המנהגים החדשים
שהכלה והחתן חותמים על הסכם.

01:06:26:22 01:06:22:23
האם כשהתחתנת חתמת?

01:06:31:11 01:06:26:24
כן, בתקופה שלי כבר התחילו לחתום.
- חתמתם בעצמכם?

01:06:38:06 01:06:31:13
כן, בעצמנו. ולא כפי שהיה
נהוג קודם, שבחוזה הנישואין

01:06:42:15 01:06:38:09
הופיעו שמות הורי החתן והכלה.

01:06:45:20 01:06:42:18
אחרי זה כבר חתומים החתן והכלה,
וזו הוכחה שהם נישאו מאהבה.

01:06:51:13 01:06:45:22
ניגשים להורי החתן והכלה
ועוד עדים נוספים וערבים.

01:07:02:15 01:06:51:15
הערב משמש כערב על הרכוש של הכלה,
כלומר הרכוש שאב הכלה נותן

01:07:05:17 01:07:02:18
לכלה ביום החתונה, כגון פרה חולבת,
כלי נשק שניתן למכור ולהמיר לכסף,

01:07:13:02 01:07:05:20
וכל מה שיכול לתת הוא נותן לבתו.
אם אין, נותן כסף קטן, מה שאפשר.

01:07:20:01 01:07:13:15
חוץ מזה, פרטי לבוש, מוצרי בית
וכלי מיטה היא לוקחת איתה,

01:07:31:05 01:07:20:04
תכשיטים וכו', על כל זה הערב
לוקח אחריות במקרה הצורך.

01:07:35:19 01:07:31:07
כנראה החלק הזה
כבר לא קיים היום.

01:07:43:24 01:07:36:08
למשל כשההורים שלך התגרשו,
האם אימא שלך לקחה את הרכוש שלה?

01:07:48:10 01:07:45:20
או שבעצם הוא זה שעזב את הבית?

01:07:55:08 01:07:48:13
הוא זה שעזב את הבית ולא היא.
חוץ מזה לא היה להם הרבה רכוש.

01:07:59:11 01:07:55:11
מה שהיה, נשאר אצל אימא,
הוא עזב מבלי לקחת כלום.

01:08:11:23 01:08:00:03
כשבעל ואישה מסתכסכים, מי מתערב
ומנסה לפייס ביניהם ומי בעד הגירוש?

01:08:27:23 01:08:13:03
באתיופיה, מי שנפגעת ומבקשת להתגרש
זו האישה, כי הגבר עושה מה שבא לו.

01:08:40:00 01:08:28:23
הגבר יכול להתאהב
בצעירה וללכת אליה.

01:08:50:14 01:08:40:02
במקרה כזה אב הכלה
מדבר עם הערבים,

01:09:02:04 01:08:50:16
הם מביאים את הבעל, אב הכלה אומר,
אם אתה רוצה לגדל את הילדים בשלום,

01:09:06:13 01:09:02:06
אתה תמנע מהמעשה הזה,
אחרת אני לוקח את הבת שלי.

01:09:18:06 01:09:06:20
אם לא מסתדר, הרכוש מתחלק לשניים
וכל אחד לוקח חצי וכך מתגרשים.

01:09:31:09 01:09:18:11
האישה עוזבת את הבית
וחוזרת לבית הוריה.

01:09:45:22 01:09:31:11
היא ממשיכה לגור עם בני משפחתה עד
שמישהו מתאים לה יבוא לבקש את ידה.

01:09:49:18 01:09:46:05
למה לא מתחלקים בבית?

01:09:55:03 01:09:49:20
כי זה היה בית כפרי ולא היו
קונים או מוכרים בתים בכפרים.

01:10:02:02 01:09:55:05
אפשר היה למכור בתים בכפרים,
אבל לא היה חוק המחייב בכך.

01:10:19:03 01:10:02:05
אבל לגבי רכוש, היא מתחלקת בכל,
מדברים קטנים ועד מיני גרעינים.

01:10:25:04 01:10:19:05
מי מחלק ביניהם, זקני המקום?
- כן. מבקשים מהם להוציא הכול.

01:10:29:22 01:10:26:07
מה לגבי הילדים? מי לוקח אותם?

01:10:38:20 01:10:31:11
בדרך כלל הילדים הולכים עם האימא,
מטילים עליו לשלם הוצאות על הילדים,

01:10:42:04 01:10:38:24
אבל זה לא משהו רציני.
לא מכריחים אותו כמו בארץ,

01:10:44:03 01:10:42:06
אין ביטוח לאומי שתובע.

01:10:52:06 01:10:44:15
או שהוא הולך למקום אחר,
ארבעה-חמישה ימי הליכה ונעלם.

01:11:01:15 01:10:52:13
היא נשארת עם הילדים עד שמישהו
מבקש את ידה ורוצה לגדל את הילדים.

01:11:12:21 01:11:05:06
עכשיו נחזור לסיפור שלך,
איך היו החיים שלך אחרי החתונה?

01:11:22:05 01:11:14:21
איפה בנית בית?
האם נשארת ב"זרימה" או שעזבת?

01:11:26:19 01:11:22:07
אחרי שהתחתנתי,
הפסקתי עם המסחר.

01:11:33:13 01:11:26:21
למה?

- העדפתי לעבור לעבודה חקלאית.

01:11:35:18 01:11:33:15
ב"זרימה"?
- כן, בזרימה.

01:11:37:06 01:11:35:20
מי נתן לך אדמה?

01:11:49:14 01:11:37:08
זה היה אזור יחסית חדש
והיו אדמות שלא הייתה עליהן בעלות.

01:12:03:14 01:11:49:16
המשפחה שלי השתקעה במרחק
כמה קילומטרים בודדים מהעיר,

01:12:08:24 01:12:04:11
כלומר, המשפחה של אבא שלי.
דודים ובני דודים,

01:12:11:23 01:12:09:01
ביניהם ההוא שחיפש לי אישה
והיה שותף בחתונה שלי.

01:12:14:14 01:12:12:00
למה הם עברו לשם?

01:12:22:21 01:12:15:12
כי זה היה מקום פורה והיה פנוי
וחדש, זה לא היה שייך לאף אחד.

01:12:31:11 01:12:23:11
זה היה נוח לגידול יבול ופרות.
ובכן, אחרי שעברו לשם,

01:12:38:03 01:12:31:13
היו באים אלינו עם הרבה יבול,
היו אומרים לא לתת לי ממנו.

01:12:47:04 01:12:38:16
אימא שלי וסבא שלי התחילו להקניט
אותי שאני מתעסק במשהו לא רווחי.

01:12:49:08 01:12:47:07
למה הם אמרו את זה?

01:12:55:06 01:12:49:10
כי הייתי מתפרנס מגרעינים
שקניתי בשוק ולא גידלתי בעצמי.

01:13:07:12 01:12:55:18
בגלל זה עזבתי את המסחר
ועברתי לעבוד איתם בחקלאות.

01:13:10:05 01:13:07:14
סליחה שאני עוצרת אותך,
ב"זרימה" גרת עם אימא שלך?

01:13:13:00 01:13:10:08
כן. גרתי עם אימא שלי.
- כלומר, יחד עם אשתך.

01:13:18:16 01:13:13:02
כן. לקחתי את אשתי וגרנו עם אימא
שלי. ובכן, התחלתי לעבוד בחקלאות,

01:13:25:22 01:13:18:18
בנית שם בית?
כלומר, אצל המשפחה מצד אבא?

01:13:34:01 01:13:25:24
עזבתי את בית אימא שלי
ועברתי למשפחה של אבא שלי.

01:13:45:16 01:13:34:06
אחרי שעברתי לשם, עבדתי
גם בחקלאות וגם במסחר,

01:13:59:15 01:13:46:20
בזמן הזה אשתי הייתה גרה עם
הוריה, כשהלכתי לקחת אותה,

01:14:04:07 01:13:59:17
חליתי במלריה ונשארתי
בבית הוריה כשלושה חודשים,

01:14:12:19 01:14:04:11
בגלל זה היבול שלי לא נשמר טוב,
קופים וחיות אחרות פגעו בו.

01:14:17:12 01:14:12:22
מה שנשאר ממנו, הדודים שלי אספו
בשבילי ואת זה הכנסתי לבית.

01:14:21:20 01:14:17:14
ספר לי על ימי המחלה,

איך עברו הימים האלו.

01:14:28:15 01:14:21:22

הלכתי להביא את אשתי,
שהייתה אצל הוריה...

01:14:32:02 01:14:28:19

למה היא הייתה שם?
- לפי המנהג, הכלה חוזרת לבית הוריה

01:14:44:01 01:14:32:04

לחודש עד שלושה חודשים.
ובכן, הלכתי להביא אותה וחליתי,

01:14:56:22 01:14:44:06

חליתי במלריה. אחרי זה חזרתי משם...
- מה אתה זוכר, איך התחילה המחלה?

01:15:05:20 01:14:56:24

חליתי מאוד. המשפחה של אשתי טיפלה
בי יפה. חששו מאד שאני אמות.

01:15:08:07 01:15:05:23

לא הלכתי לרופא?
- לא היו רופאים.

01:15:13:09 01:15:08:10

אז איך החלמת?
- היו קונים כדורים ללא מרשם,

01:15:17:10 01:15:13:14

הכדורים עזרו לי קצת.
- מי קונה לך את הכדורים?

01:15:20:23 01:15:17:12

אני רוצה שתסביר לי על זה.
מה עושים כשמישהו חולה?

01:15:33:24 01:15:21:00

קונים כדורים כמו אנטיביוטיקה בארץ,
כדורים כאלה היו נפוצים בכפרים,

01:15:36:13 01:15:34:01

היו מוכרים את הכדורים בשווקים?

01:15:48:13 01:15:36:16

כן, היו קונים את הכדורים מחנויות
ללא אישור, ואז מוכרים ביוקר בכפר.

01:15:56:10 01:15:51:15

היו גם תרופות סבתא למחלה הזו?

01:16:02:08 01:15:56:13
היו טיפולים כמו "ווגמט".
- מה זה?

01:16:04:21 01:16:02:10
עושים חתך קטן על הגוף
ועושים לך ווגמט.

01:16:07:06 01:16:04:23
מה זה אומר? תסביר לי.

01:16:19:14 01:16:07:08
"ווגמט" זה קרן של בקר,
על הקצה מודבק מין פלסטיק,

01:16:31:02 01:16:26:12
חותכים קצת על ראש החולה או על הגב
ויוצרים וואקום עם הווגמט,

01:16:38:21 01:16:31:04
זה מושך את הדם ומוציא אותו,
זה מצנן את גוף החולה.

01:16:44:06 01:16:38:23
איפה עושים את זה, על הראש?
- מאחורי הראש.

01:16:48:16 01:16:44:15
כי יש שם משהו שהתנפח?
- לא. במקרה שכואב לו הראש,

01:17:06:11 01:16:48:21
יש לו מיגרנות וחום, אין מדחום
אבל אם כשאת נוגעת בו הוא חם,

01:17:08:18 01:17:06:13
אז עושים את הטיפול
כדי לצנן את גוף החולה.

01:17:14:17 01:17:08:20
איפה עושים את הווגמט?
- למשל עושים על הגב התחתון.

01:17:23:08 01:17:14:19
כך הוא מרגיש יותר טוב?
- כן, כי זה מוריד את חום הגוף.

01:17:26:03 01:17:23:10

מי שמחלים, מחלים.
- זה מה שעשו לך?

01:17:28:21 01:17:26:05
כן.

- וזה עזר לך להחלים?

01:17:30:24 01:17:28:23
כן, החלמתי.

01:17:33:08 01:17:31:01
גם לקחת את הכדורים
או שרק עשית את הטיפול הזה?

01:17:38:04 01:17:33:10
גם כדורים וגם טיפול.
לאט לאט החלמתי אחרי זה.

01:17:40:16 01:17:38:06
הייתי מאוד חולה והייתי
מאוד חלש כתוצאה מהמחלה.

01:17:43:12 01:17:40:18
לא היו עוד סוגי טיפול?
רק מזה החלמתי?

01:17:48:12 01:17:43:14
אחרי שלקחת את הכדורים והטיפול
להורדת החום וכך החלמתי?

01:17:59:10 01:17:48:16
כן. אחרי שהחלמתי, חזרתי
לדודים שלי, בניתי בית משלי,

01:18:03:20 01:17:59:12
והתחלתי לגור שם.
נהייתי עצמאי.

01:18:10:08 01:18:03:22
גרתי שם במשך שנה-שנתיים.
- גרת שם לבד?

01:18:17:10 01:18:10:10
גרתי עם אשתי. הפכנו להיות עצמאיים
נולדה לנו תינוקת, בת הבכורה.

01:18:31:01 01:18:17:12
עם הזמן הדברים קצת הסתבכו,
בשנות השישים לפי הספירה האתיופית.

01:18:33:04 01:18:31:04
מה זאת אומרת הדברים הסתבכו?

01:18:43:14 01:18:33:06
גם השלטון התחיל להיות פחות טוב,
וגם נהיו יותר גנבים באזור.

01:18:46:12 01:18:43:18
ספר לי על אותה תקופה,
מה אתה זוכר?

01:19:00:04 01:18:46:16
לקחתי את אשתי לבית הוריה ושמתי
אותה שם עם התינוקת שחלתה.

01:19:05:14 01:19:00:06
לקחנו אותה
לטיפול "במי אקוויפר".

01:19:09:12 01:19:05:16
לא הבנתי. הבת שלך חלתה?

01:19:13:09 01:19:09:14
כן, כשהיא חלתה, לקחתי אותן
לבית הוריה של אשתי.

01:19:15:16 01:19:13:11
במה היא חלתה?

01:19:25:06 01:19:15:18
התחילה להיות חלשה, לכן לקחנו
אותה לטיפול במי אקוויפר,

01:19:29:15 01:19:27:03
מה זה מי אקוויפר?

01:19:34:20 01:19:29:19
אלה מי תהום, מים חמים
שיוצאים מעומק הסלע.

01:19:40:01 01:19:34:22
מתקלחים במים כאלה וזה עוזר
להחלים מכל מיני מחלות.

01:19:43:09 01:19:41:20
כמה ימים היא מתרחצת שם?

01:19:53:15 01:19:43:11
שבעה או שמונה ימים.

01:19:56:02 01:19:53:18
הייתן איתן שם?

01:19:58:14 01:19:56:04
לא, לקחתי אותן לשם וחזרתי.

01:20:03:03 01:19:58:16
לבד?
- לא, שמתתי אותה בבית הוריה.

01:20:14:24 01:20:03:05
כשהלכתי לבית הוריה ולפני שחזרתי
הביתה, אבא של אשתי אמר לי,

01:20:23:06 01:20:15:03
תעזוב את האזור הזה,
בעיקר את העיר, זה לא מקום טוב,

01:20:29:01 01:20:23:10
תגורו איתנו, זה מקום שאפשר
לעבוד להתפרנס בו בכבוד,

01:20:29:01 01:20:29:03
אני עובד ביצירת כלי עבודה
ואין לי בנים, אם תגור איתנו פה,

01:20:34:00 01:20:29:09
יהיה לך יותר נוח. כך ביקש
ממני לעבור לגור איתם.

01:20:37:24 01:20:34:02
אני בן אדם מאוד נוח, איך שאומרים
לי, אני משתכנע ונשמע לעצות אחרים.

01:20:46:14 01:20:38:01
הסכמתי איתו וחזרתי הביתה.
אימא שלי גרה אז עם אימא שלה,

01:20:53:24 01:20:46:16
ועם האישה שראית קודם ובעצם
עם כל אלה שאת רואה פה.

01:21:04:00 01:20:54:01
נתתי לאמי את כל היבול והרבה רכוש
ועזבתי את הבית. היה בית מאוד יפה.

01:21:10:14 01:21:04:03
נתתי את הבית לדוד שלי שהגיע לשם,
נתתי לו עם כל הציוד והמיטות.

01:21:14:17 01:21:11:21
מה אימא שלך אמרה על זה
שאתה עוזב את המקום?

01:21:16:15 01:21:14:19
לא אמרה כלום.

01:21:18:24 01:21:16:17
לא ביקשה שלא תלך?
- לא אמרה כלום.

01:21:24:19 01:21:19:02
אמרה, טוב שאני הולך, כל עוד
זה לכפר, ובכן עזבתי.

01:21:31:12 01:21:25:06
התחלתי לגור שם ולעבוד בחקלאות.
היה לי נוח.

01:21:37:01 01:21:32:22
בנינו בית שם, נולדו לנו ילדים.
- אהבת את המקום?

01:21:42:16 01:21:37:03
כן, אהבתי אותו מאוד, המשכתי
לגור שם עוד הרבה שנים.

01:21:50:02 01:21:42:18
אחזיר אותך קצת אחורה, אמרת שדברים
הסתבכו, הייתי רוצה שתספר על זה.

01:21:53:18 01:21:50:20
מה ראית באותם ימים?

01:22:02:05 01:21:53:20
ההסתבכות של אותה תקופה הייתה,
לקראת נפילתו של היילה-סלאסי,

01:22:14:21 01:22:02:08
היה בלגן, אדם לאדם זאב.
לא היה נוח לגור בערים.

01:22:18:00 01:22:14:23
קרה לך משהו באופן אישי?
- באופן אישי לא קרה לי כלום.

01:22:22:20 01:22:18:03
אבל מה ראית?
- פשוט לא אהבתי את כל מה שהיה.

01:22:29:17 01:22:22:22
המקומיים התחילו להגיד שהמקום שיירך
רק להם ושארף אחד לא יתעסק איתם,

01:22:42:18 01:22:29:22
התחילו להתנכל לכל מי ששונה,
ליהודים התנכלו קצת פחות,

01:22:48:15 01:22:42:22
היו דורשים מאחרים כסף
כדי להשלים איתם.

01:22:55:13 01:22:49:11
לא אהבתי את כל זה,
לכן החלטתי לעזוב את האזור.

01:23:01:16 01:22:55:15
אבל באתי לשם לעיתים תכופות
כי אימא שלי נשארה שם,

01:23:06:09 01:23:01:18
הייתי מביא לה אוכל,
הייתי מביא סחורה למכירה,

01:23:22:19 01:23:06:12
התחלתי לחיות טוב, אומנם לא התעשרתי
אבל החיים שלי היו טובים מאוד.

01:23:28:20 01:23:22:23
נחזור אחורה לבת שלך, אמרת
לקחת אותה לטיפול במי אקוויפר?

01:23:37:16 01:23:28:22
כן. יש מי אקוויפר חמים ויש קרים,
לכל אדם מתאים סוג אחר.

01:23:41:21 01:23:37:18
כשמתרחצים במים האלה,
החולים מחלימים מהמחלות.

01:24:04:17 01:23:41:23
מי אקוויפר שעולים מהם אדים מרוב
חום, עוזרים להחלים מפצעים,

01:24:11:12 01:24:04:19
וכמו כן מחלימים מכאבים
בעצמות, ממלריה.

01:24:26:08 01:24:11:14
מה שמיוחד במקומות האלה,

במקרה של אישה בתקופת המחזור,

01:24:30:18 01:24:26:10

אסור לה להיכנס, כי באים
נחשים ומבהילים את כולם,

01:24:36:13 01:24:30:20

גם מישהו עם תולעים בבטן או פצעים
מיוחדים בגוף לא יכול להיכנס.

01:24:43:08 01:24:36:16

הנחש מתקרב אליו ומפריע לו,
אבל לא מכיש אותו.

01:24:53:22 01:24:43:17

הם קוראים לו אבוייה.
זה היה טיפול מאוד יעיל.

01:24:55:20 01:24:54:01

הבת שלך החלימה
אחרי שהגיעה לשם?

01:24:58:18 01:24:55:22

כן, היא החלימה מהר.
- כן, זה עזר לה?

01:25:00:04 01:24:58:20

כן. החלימה.

01:25:07:22 01:25:00:08

אמרת שכל אחד הולך למי אקוויפר
שמתאימים לו, איך אדע איזה מהם טוב?

01:25:17:05 01:25:08:00

את מנסה אותם ומגלה מה עוזר לך.
כשאני אומר, איזה שמתאים לו,

01:25:21:08 01:25:17:07

נניח כשמישהו חולה, אומרים לו,
יש מי אקוויפר כאלה וכאלה.

01:25:28:01 01:25:21:10

אז הוא הולך ורואה אם זה עוזר לו.
אם זה לא מקום שמביא לו מזל,

01:25:32:24 01:25:28:03

הוא לא יחלים,
ואם כן, אז ירגיש טוב.

01:25:44:20 01:25:33:01

כשגרת בכפר...
- תוכלי לקרוא לכפר "קולה ווגרה".

01:25:56:03 01:25:46:11
שם התפרנסת מחקלאות...
-נכון, הייתי חקלאי.

01:26:00:14 01:25:56:05
האם גרו במקום רק יהודים
או שהיו שם גם נוצרים?

01:26:07:04 01:26:00:16
הרוב היה נוצרי, אבל משפחתה
של אשתי, כחמש משפחות גדולות...

01:26:17:07 01:26:08:11
חמש משפחות?
- חמש-שש משפחות,

01:26:21:14 01:26:18:01
לפני פלישת האיטלקים לאתיופיה,
הם גרו באזור שנקרא וולקייט.

01:26:24:07 01:26:21:16
אבל בגלל הפלישה של האיטלקים,
ברחו והשתקעו באזור המדובר.

01:26:32:09 01:26:24:09
עד שעלו לארץ, גרו שם כבר
ארבעים ושמונה או תשע שנים.

01:26:37:02 01:26:32:11
הם התחתנו שם, גידלו ילדים
וראו נכדים עד שעלו ארצה.

01:26:42:01 01:26:37:04
האדמות שעליהם גרו היו שלהם?
- האדמות היו של נוצרים.

01:26:47:22 01:26:42:03
אבל גם הם קיבלו. למשל,
כמי שהיו בונים כלי עבודה,

01:26:59:21 01:26:47:24
כתושבי המדינה, היו מבקשים אדמה
לעבד, המקומיים באו ועבדו עבורם.

01:27:04:24 01:26:59:23
הרבה מאוד אנשים היו באים
לשדה שלהם ועובדים בשבילם.

01:27:07:20 01:27:05:01
האם היו משלמים ארנונה
לנוצרים על האדמות?

01:27:13:01 01:27:07:22
כן, היו משלמים
"יצ'יקה קולו" ו-"אסרט".

01:27:16:14 01:27:13:03
מה זה "יצ'יקה קולו"
ומה זה "אסרט"?

01:27:26:07 01:27:16:17
אסרט זה ארנונה שמשלמים לשלטונות.
ויצ'יקה קולו זה המושל המקומי,

01:27:43:12 01:27:26:09
כמו ראש העיר בארץ. במהלך איסוף
היבול, נותנים לו את חלקו.

01:27:53:01 01:27:43:14
אתה אומר שאתה משלם
לזה שמקביל לראש עיר.

01:27:55:06 01:27:53:03
על איזה שירות אתה
נותן לו את התשלום?

01:27:57:21 01:27:55:08
זה לשימוש עצמי שלו.
- השאלה היא, למה אתה משלם לו?

01:27:59:09 01:27:57:23
האם האדמה שייכת לו?

01:28:05:19 01:27:59:11
הוא נבחר לייצג את האזור,
מקבל תשלום כמעין משכורת.

01:28:13:05 01:28:05:21
הוא אחראי על חלוקת האדמה. אם
מישהו עוזב מקום, הוא זה שמחליט

01:28:16:10 01:28:13:07
למי לתת את האדמה
שהייתה שייכת לאדם העוזב.

01:28:23:04 01:28:16:17
הוא כותב מסמכים המתעדים את בעלות

אדמה, בקיצור הוא המושל של האזור,

01:28:26:10 01:28:23:06
לכן הוא מקבל מאיתנו תשלום.

01:28:29:06 01:28:26:13
האם במקרה של סכסוך על אדמה
הוא זה שאמור לטפל בזה?

01:28:33:01 01:28:29:08
האם הייתה לך בעיה מסוג זה?

01:28:37:12 01:28:33:03
כן, יש מקרים של סכסוכים
על אדמה הוא זה שמטפל,

01:28:41:21 01:28:37:18
ואם הוא לא מצליח לפתור
את הבעיה בעצמו, מעביר לממונה עליו.

01:28:47:10 01:28:41:23
אם הממונה לא מצליח לפתור את
הבעיה, הוא מעביר למושל המחוזי.

01:28:51:22 01:28:47:12
יש מעליו עוד אחד ומעליו
זה מושל המחוזי וכן הלאה.

01:28:58:01 01:28:52:03
היו הרבה בשרשרת הפיקוד, בתקופת
היילה-סלאסי הייתה היררכיה ברורה.

01:28:59:23 01:28:58:05
כשעלה שלטון "דרג"
הוא פירק את הכול.

01:29:04:14 01:29:01:01
לכולם משלמים?
- כן, משלמים לכולם.

01:29:07:07 01:29:04:24
אז מה נשאר לך
אם אתה משלם לכולם?

01:29:18:07 01:29:07:16
לא היה מה לעשות עם זה,
העניים היו משלמים הרבה.

01:29:26:08 01:29:18:09
משלמים ל"צ'יקה קולו",

ל"פרנסנא" ועוד.

01:29:28:04 01:29:26:11

מי זה "פרנסנא"?

01:29:48:02 01:29:28:06

סוהרי בתי הסוהר, ומי שמשלם
זה האזרח הפשוט, העניים.

01:30:00:12 01:29:48:04

מי שמשלם מסים לשלטונות זה העניים,
מי שמשלם ל"ציקה" זה העניים.

01:30:04:22 01:30:00:14

גם לכנסייה משלמים
מין סוג של מס.

01:30:16:11 01:30:04:24

מה זה התשלום הזה?
- זה עוד מס.

01:30:24:24 01:30:16:13

היו הרבה הוצאות.

- איך מתמודדים עם כל זה?

01:30:34:11 01:30:25:01

אין ברירה. כמו שאומרים,
עני מרוויח, אך מוציא הרבה.

01:30:55:12 01:30:40:06

אתה זוכר איך זה מתבצע, האם הם היו
באים לקחת או שאתה מביא להם את זה?

01:31:07:24 01:30:55:16

כל אחד בא לקחת בעצמו.
- כמה פעמים היו באים בשנה?

01:31:09:03 01:31:08:01

כל אחד פעם אחת.

01:31:10:00 01:31:09:05

פעם בשנה?

01:31:15:16 01:31:10:02

כן, פעם בשנה. כי גם מגדלים
יבול רק עונה אחת בשנה.

01:31:25:17 01:31:16:06

באיזו עונה באים לקחת את המסים?
- בעונה היבשה, בנובמבר-ינואר.

01:31:34:06 01:31:25:19

אם אתה מסרב לתת להם?
- הוא יתבע אותי באמצעות הממונים.

01:31:42:23 01:31:34:08

האם סירבת פעם לתת להם?
- לא.

01:31:50:08 01:31:43:02

כשמישהו מת, איך מודיעים על מותו?
אני רוצה שתסביר לי על המנהג הזה.

01:31:55:20 01:31:50:12

האם בישרת פעם על מות של מישהו?
- כן.

01:32:00:09 01:31:55:22

אז אני רוצה שתרחיב על זה.

01:32:07:02 01:32:00:11

הודעה על אבלים, יש שניים-שלושה
מנהגים שונים, כל אחד שונה ממשנהו.

01:32:19:17 01:32:07:04

למשל, באזור שנקרא "טלמיט", אם מתו
אחיו או אחותו של אחד התושבים,

01:32:29:15 01:32:20:08

לא מודיעים לו בביתו על מות האח
או האחות, אלא אומרים לכל האזור,

01:32:46:19 01:32:29:21

מבלי לנקוב בשם הנפטר וכולם מתקבצים
במקום אחד ורק אחר כך הוא יגלה.

01:32:49:21 01:32:46:21

כל אלה שהתקבצו מנחמים
אותו ונפרדים לבסוף.

01:33:02:02 01:32:49:23

מוציאים אותו מהבית שלו ומצרפים
אותו לאספה אחרי שמספרים על האבדה?

01:33:04:16 01:33:02:04

כן אבל לא אומרים לו מי נפטר,
מודיעים לו שמישהו נפטר.

01:33:09:11 01:33:06:08

הוא לא יודע מי נפטר,

רק מגיע לנחם אבלים.

01:33:24:01 01:33:09:15
עם הזמן המצב השתפר, התחילו
להודיע רק למי שקרוב משפחתו מת.

01:33:33:01 01:33:24:22
למחרת בבוקר קמים מוקדם
ומודיעים לו על מות קרוב המשפחה,

01:33:44:15 01:33:33:03
ואחרים באים לנחם אותו.
או שמודיעים מראש על יום בשורה רע,

01:33:53:08 01:33:44:17
וכל אחד בא ומתאסף לקראת האבל.

01:33:59:03 01:33:53:11
כך מנחמים אבלים וחוזרים הביתה.

01:34:01:09 01:33:59:05
למי הודעת על מות קרוב משפחתו?

01:34:08:10 01:34:01:11
במקרה אחד מקרובי המשפחה
שלנו מת, מאזור גונדר.

01:34:12:01 01:34:08:18
אנחנו גרנו ב"זרימה", באזור אחר,
קרוב מאיתנו, גרו הקרובים שלנו.

01:34:24:13 01:34:12:03
הקרובים שלנו שמעו על מות
קרוב המשפחה, הם התאבלו אצלם,

01:34:39:01 01:34:24:15
והיו בדרך להודיע לנו.
דוד של אבי, מי שמצא לי כלה,

01:35:01:03 01:34:40:06
במקרה גם אשתו דודה של אשתי,
הוא אמר לי ש"מנברו אבה" נפטר.

01:35:12:09 01:35:01:05
הוא אמר לי להודיע למשפחה
שגרה באזור שאני גר בו.

01:35:13:19 01:35:12:11
שאלתי למה הוא
לא עושה זאת בעצמו,

01:35:29:14 01:35:13:21
הוא ענה שקשה לו להודיע על מוות.
הלכתי לבית קרובת משפחה בבוקר,

01:35:39:11 01:35:29:16
בעלה של קרובת המשפחה היה באחד
הבתים הקטנים שלהם והתפלל,

01:35:57:00 01:35:39:14
הוא היה באמצע תפילת שחרית.
האישה הלכה לשטוף פנים.

01:36:18:07 01:35:57:02
הבית היה פתוח והמדורה דולקת,
נכנסתי וישבתי על כורסה קטנה,

01:36:24:18 01:36:18:09
והתחלתי להתחמם במדורה,
מזג אוויר היה מאוד קר.

01:36:29:22 01:36:24:20
בזמן שאני מתחמם ליד המדורה,
האישה נכנסת ורואה אותי יושב,

01:36:35:15 01:36:30:00
היא שאלה אותי אם הכול בסדר,
ולמה באתי אליהם בשעה כזאת,

01:36:42:18 01:36:35:17
אמרתי שלא הכול בסדר, שאלה מה קרה,
ענית, "מנברו אבה" הלך לעולמים.

01:36:57:14 01:36:42:22
התחילה לצרוח. אנשים מהאזור התאספו
מיד, כנראה כבר היו מוכנים לזה.

01:37:03:08 01:36:57:16
זה המקרה שהשתתפתי בו.

01:37:09:12 01:37:04:00
מה עוד? אמרת שהודעת
על מוות פעמיים.

01:37:12:16 01:37:09:15
זאת הפעם שהשתתפתי בה.
- רק פעם אחת הודעת?

01:37:14:07 01:37:12:18
כן, פעם אחת בלבד.

01:37:17:18 01:37:14:09
אמרת שהודעת מוקדם בבוקר...
כן, מוקדם בבוקר.

01:37:19:22 01:37:17:20
לא יכולת להודיע אחר הצהריים?

01:37:23:05 01:37:19:24
לא, זה אסור.
- למה?

01:37:35:03 01:37:23:07
כי לפי המנהג, מודיעים בבוקר
ורק אחרי שמודיעים לאנשים בסביבה.

01:37:43:24 01:37:35:05
יום לפני מודיעים לאנשים בסביבה
שאח או אחות של מישהו נפטרו.

01:37:49:02 01:37:44:01
אם זו כלה שבאה מרחוק וקרוב
משפחתה, אימא או אבא שלה נפטר,

01:38:05:05 01:37:49:04
אם זה מקום רחוק ולא ניתן להגיע
להלוויה, יכול להיות שכבר עבר חודש,

01:38:20:03 01:38:05:09
אז הסביבה מתארגנת להודעה, מכינים
אוכל ושתייה למי שבא לנחם ומודיעים

01:38:22:13 01:38:20:05
לכלה על האסון שפקד את משפחתה.

01:38:28:16 01:38:22:15
מי מכין הכול?
- השכנים בבית הסמוך.

01:38:36:02 01:38:28:18
יש גם את המשפחה של הבעל.
גם אחיותיו של הבעל עוזרות.

01:38:46:19 01:38:36:04
עושים את כל זה מבלי
שהכלה תראה או תחשוד.

01:38:50:12 01:38:46:21
מכינים את האוכל והשתייה
עוד לפני שמודיעים לה?

01:38:54:13 01:38:50:14
כן, הסביבה מסתירה
ממנה את המידע כשבוע ימים.

01:38:57:10 01:38:54:15
שבוע ימים בלי להגיד לה?

01:39:07:23 01:38:57:12
כן. כשמדובר בקרוב משפחה קרוב
כמו אבא או אימא או אחים,

01:39:15:01 01:39:08:00
והכלה באה ממקום רחוק מאוד,
וצריך להודיע לה על כך,

01:39:21:16 01:39:16:02
הבעל מעדכן את הסביבה ומבקש
לארגן את האירוע מבעוד מועד,

01:39:28:12 01:39:21:20
מחלק משימות ומסביר בדיוק
מה צריך להיות וכולם נרתמים למשימה.

01:39:33:00 01:39:28:14
אחרי שכל האוכל והשתייה מוכנים,
מודיעים לה על האסון,

01:39:54:04 01:39:33:02
כך שכל השכנים והמכרים באים לנחם
מאחר שידעו מראש שיש ניחום אבלים.

01:39:57:07 01:39:54:06
את כל אלה מארחים בכיבוד
של אוכל ושתייה?

01:40:02:07 01:39:57:11
כן, בוודאי.
- הבעל משלם לאלה שהכינו את האירוע?

01:40:05:15 01:40:02:09
כן. משלם להם את מה שמגיע להם.

01:40:22:18 01:40:05:19
גם אלה שבאים לנחם נותנים קצת כסף,
עם הזמן כמות הכסף שנותנים עלתה.

01:40:34:22 01:40:22:20
עכשיו אני רוצה לעבור לחלומות,
במנהג שלנו חלומות הם דבר חשוב.

01:40:41:02 01:40:34:24
את יודעת, אומרים שיש כל מיני פירושים לחלומות.

01:40:42:22 01:40:41:04
היית מפרש חלומות?

01:40:45:01 01:40:42:24
לא, אני לא יודע.
- אתה לא יודע?

01:40:50:06 01:40:45:03
לא יודע.
- כשיש לך חלום, למי אתה מספר?

01:41:03:11 01:40:50:08
לא היו לי הרבה חלומות,
אבל היו לי לפעמים סיוטים,

01:41:12:07 01:41:03:13
זוה גם מתגשם. אם את הולכת לאבד
אדם קרוב, אם את הולכת להפסיד כסף,

01:41:21:24 01:41:12:09
או שהולך לקרות משהו רע,
את רואה סיוטים בחלומות.

01:41:25:07 01:41:22:01
מעבר לזה אני לא יודע לפרש חלומות.

01:41:33:22 01:41:25:13
אתה זוכר איזה חלום שחלמת
וסיפרת עליו למפרשים והם פירשו לך?

01:41:38:08 01:41:35:20
לא, אני לא זוכר.

01:41:50:20 01:41:43:22
למה אתה הכי מתגעגע
בחיים באתיופיה?

01:42:05:15 01:41:54:16
אני הכי מתגעגע לתרבות היפה
שהייתה לנו שם,

01:42:20:00 01:42:08:15
כלומר, הכבוד להורים,
הכבוד בין בני הזוג.

01:42:36:24 01:42:20:02
מעבר לכבוד להורים, גם אחים גדולים
ושכנים מבוגרים היו מקבלים כבוד.

01:42:45:07 01:42:37:04
זה מעציב אותי מאוד שאני רואה
שכל זה נשכח בארץ,

01:42:57:07 01:42:45:09
כשהיינו עושים מעשים לא מקובלים,
מישהו אחר היה אומר שזה לא בסדר,

01:42:59:21 01:42:57:09
מיד היינו נשמעים לדבריו
ומפסיקים להתנהג כך.

01:43:05:13 01:43:00:00
אבל כאן בארץ, לילדים שלנו
לא אכפת והם לא מקשיבים לנו.

01:43:09:04 01:43:06:20
לכל זה אני מתגעגע.